

Biblioteka Jagellońska
Kraków
Św. Anny 19

טשענאטאכאווער

אָנאַנסטן-פּרײַז פֿאַר אַ סאַלעמאַטער-שטראָס:
פֿאַרן טאָג 40 גרָשען
פֿאַרן טאָג 20 גרָשען
פֿאַרן טאָג 10 גרָשען
פֿאַרן טאָג 5 גרָשען

פֿאַרשײַנט יעדען פֿאַרשײַנט
רעפּאָרעט און אַרעסטאַציע
ערשטע אַלע 6 - טעלעפֿאָן 201

אָנאַנסטן-פֿרײַז: 20 גרָשען
פֿאַרן טאָג 40 גרָשען
פֿאַרן טאָג 20 גרָשען
פֿאַרן טאָג 10 גרָשען
פֿאַרן טאָג 5 גרָשען
CZĘSTOCHOWA, ALEJA 6. TELEFON 201.

Piątek, dnia 30 października 1931.

ליכט-צינדען 3.59

פֿרייטאָג, פ' וירא י"ט חשוון תרצ"ב.

NAJSTARSZA w CZĘSTOCHOWIE FARBIARNIA i CHEMICZNA PRALNIA ALEKSANDRA HEININGERA założona w r. 1860

poleca Szanownej Klienteli swe usługi

Wykonuje:

Farbowanie przędzy wełnianej, bawełnianej, jutowej i jedwabnej oraz wszelkich materiałów w sztukach, GARDEROBY DAMSKIEJ, MĘSKIEJ i DZIECIĘCEJ, DYWANÓW, PORTJER, KORONEK i t. p.

Chemiczne czyszczenie i pranie wszelkiej garderoby, dywanów, kap, koronek, portjer, firanek i tkanin przy zastosowaniu najnowszych środków chemicznych nieszkodliwych dla najdelikatniejszych materji

Wieloletnia działalność mojej firmy daje gwarancję solidności wykonywania powierzonych mi robót i wobec ulepszonych systemów pracy szybkiej i starannej obsługi.

Z poważaniem

Aleksander Heiningier.

Fabryka: Częstochowa, ul. Zaciszańska № 8, tel. 360
Sklep: ul. Panny Marji № 32.

Sklepy: w Częstochowie, ul. Narutowicza № 20.
w Piotrkowie, ul. Piłsudskiego № 41

Ceny znacznie niższe!

צו דער חתונה פון מיין ברידערין - זעהן אריה שמולעוויטש מיט פרייליין חיה ברייטשטיין וועלכע קומט פאר אין אנטווערפן (בעלגיע), דעם 1-טען נאוועמבער ה. י. ווינש איך דעם יונגען פאר פיעל גליק און אייביגע צופרידענהייט אברהם שמולעוויטש, פרוי און פאמיליע.

צו דער חתונה פון מיין קוין אריה שמולעוויטש מיט פרייליין חיה ברייטשטיין וועלכע קומט פאר אין אנטווערפן (בעלגיע), דעם 1 נאוועמבער 1931 יאהר, ווינשען מיר דעם יונגען פאר פיעל גליק און אייביגע צופרידענהייט ישראל שמולעוויטש, און פאמיליע.

צו דער האכצייט פון מיין ליבען קוין ארנאלד שמולעוויטש מיט פרייליין העלא ברייטשטיין אנטווערפן (בעלגיע) לאנדן וועלכע קומט פאר זונטאג, דעם 1-טען נאוועמבער ד. י. אין אנטווערפן, ווינש איך א הערליכען מזל-טוב און א בליהענדע צוקונפט שטענשאכטאוו.

צו דער חתונה פון אונזער ליבער שוועסטער און שוועגערין בעלא מיטעסקוויטש מיט ה' יעקב אלעקסאנדראוויטש ווינשען א הערליכען מזל-טוב און א בליהענדע צוקונפט.

ישראל סקאוואנעק אין פרוי משה מיטעסקוויטש.

כדי צו פערמיידען דעם קריזיס איז דא איין אויסגאנג!

דהיינו?

צו קויפען א לאס פון דער ערשטער קלאס

אין קאנטאר פון

J. WEKSLER, ALEJA 6

יעדער צווייטער לאס נעווינט:

פרייז:	1 1	2 2	1 4
	40 זל.	20 זל.	10 זל.

דעם טיעפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער פאמיליע לעווקאוויטש

צום טויט פון זייער מאן, פאטער, אונזער לאנג-יעהריגער סוחר

נ"ע משה אהרן

המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

יודישער קצבים - צען

אין טשענסאכאוו.

מיט גרויס צער בעוויינען מיר דעם טויט פון אונזער יונג-פערשטארבענע שכן

משה אהרן לעווקאוויטש ז"ל

און מיר דריקען אויס דעם טיעפסטען מיטגעפיהל דער איבערגעליבענער פרוי, זעהן אין פאמיליע.

פאמיליע זיידבערג
שלמה ארבאך אין פרוי.

די ביליגסטע קוועלע פון אלערליי שטרימפ, סוויטערס, ראמען און הערדן = וועש און גאלאנטעריע-ארטיקלען

MAISON HYGIENE

רוג אלעז און האשטשושקי
אונזער רעוויז: גרויסער אומאץ - קליינער פערדינסט.

SZKOŁA TAŃCÓW

baletm. K. KOSTECKIEGO
w lokalu własnym Waszyngtona 6
uczcy Ostatnie Nowości sezonu „Rumba”
Tango-argentino, Fox-Step, Walc boston i inne, w kompletach i pojedynczo.
Zapisy na kursy I - II - III - Mazura codz. od 10 rano do 9 wiecz.
פראקטישע לעקציעס יעדען שבת 8 אָווענד לעצטע מוזיק-שלאגערס. פאר פרויען-הנחה.

סאלי פראי צו וויסען:
אין מיין קאשטשושקע 2, (פרייז 11) איז נאך א גרויסליכען רעזערוו פון פארשטענדענע לאקאל ווערט פון דעם 1-טען נאוועמבער ד. י. ארויסגעגעבן יעדען פאג פון 6 ביז 10 אָווענד
פאלינע פרייען.
מיט אכטונג: ל. אלטמאן, קאשטשושקע 2 (פרייז 11, דאג אלעס).

זונטאג דעם 1-טען ליסטאפאר (כ"א מרחשון תרצ"ב) צו דער ערשטער יאהרצייט פון אונזער אונפערגעסליכען זעהן און ברודער
ד"ר אליעזר גרליי ווייס ז"ל
וועט פונקטליך 10 א זייער פריה פארקומען איפ'ן בית-עולם די ענטהילונג פון דער מצבה און עס וועט געמאכט ווערען א הזכרה, צו וועלכע עס ווערען איינגעלאדען קרובים און בעקאנטע עלטערן און ברודער.

כוס = תנחומין
גרעשים ונדהמים למות ידידנו היקר והחביב
משה אהרן לבקוביץ ז"ל
הננו מביעים את רגשי השתפותנו החמה בצער אשתו ובנו. המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
יעקב לוויט, רעיתו, ומשפחתו.

דעם טיעפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער פאמיליע לעווקאוויטש
צום טויט פון זייער מאן, פאטער, אונזער לאנג-יעהריגער שותף
נ"ע משה אהרן
המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
פערל פידא
חיים ריכטיגער
יחיאל מאיר ריכטיגער.

פצער עמוק ועטופי אבל כבד הננו מודיעים על דבר מותו של יקירנו וחביבנו הבלתי-נשכח, אדם-המעלה, היקר והחביב
משה אהרן לבקוביץ ז"ל.
הלויתו למנוחת עולמים היתה ביום ד' פרשת וארא, י"ז מרחשון תרצ"ב.
בזה הננו מביעים בזה את תודתנו הלבבית לכל אלה, שהשתתפו בהלויתו וחלקו לו את הכבוד השרויים באבל כבד:
אשתו, בנו, אחיו, אחיותיו, גיסיו, גיסותיו ומשפחתו.
האחרון.

רער מוסר = השכל.

די לעצטע טרויעריגע געשעהענישען אין דער גרעסטער יודישער קהלה אין אייראָפּא, אין ווארשא, האבען אַהן ספּאָ אַרויסגערוּפּען דעם גרעסטען צער אין וועהטאָג ביי יעדען ערנסט-דע-קענדען מענטש.

מיר האבען זיך געקענט פארשטע-לען, אַז די צוזאַמענאַרבייט אין דער ווארשאווער קהלה וועט זיך נישט אַזוי לייכט איינגעבען און דאס איז נישט גראַד אין ווארשא, נאָר אין אַלע קהלות אין פּוילען וועלכע זענען ענט-שטאַנען אויפ'ן באַזיס פון דעם נייעם קהלות-געזעץ מיט'ן בעריהמטען פאַר-גראַף 20.

מיר האבען פערשטאַנען אַז די אויפ-רעגונג וואס האט געהערשט בעת די קהלה-וואהלען געגען די יעניגע, וואס צולייב זייער איינפלוס איז די העכס-טע יודישע אינסטאַנץ פערוואַנדעלט געווארען אין אַ עקסטרע-ליגענעז, און מען בעזייטיגט פון איהר טעטיגקייט די נאַציאָנאַלע, קולטורעלע און סאָ-יאַלע אויפגאַבען, און די דאָזיגע אויפ-רעגונג מיט וועלכער מען האָט בעת די וואהלען אַזוי העפטיג געקעמפט וועט נישט אַזוי שנעל אָנגעקיהלט ווע-רען און וועט ברענגען איהרע רעזול-טאַטען, אָבער קיינמאַל האט נישט גע-קענט קומען אויפ'ן געדאַנק, אַז די רעזולטאַטען וועלען זיין אַזאַלכע, אַז דערוואַקסענע מענטשען, איבערהויפט אויסגעוועהלטע פון פאַלק, וועלכע דאָר-פען זיין אַ מוסטער פאַר אַנדערע, זא-לען זיך שלאָגען ביז בלוט, זאָלען פלינדערן דעם קהלה-לאַקאַל און מא-כען דעם גאַנצען פּלע-ישראָל ללעג וילקס.

און שוואַרץ אין דעם פאַרגעקומענעם סקאַנדאַל, מוז מען זאָגען, זענען ביי-דע צדדים, ביידע מוזען גלייך געטא-דעלט ווערען פאַר דעם חלול-השם וואס איז פאַרגעקומען און קיינער קען זיך נישט ריינוואַשען.

עס איז פערשטענדליך אַז דער נא-ציאָנאַלער פאַלק וועלכער איז צופעליג געבליבען אין דער מינדערהייט צוליב עטליכע איהם פעהלערע שטימען, האט בשום אופן נישט געקענט פערטראַגען די אינגאראַנץ, דעם ביטור, וואס די צופעליגע מעהרהייט האט איהם אַרויס-געוויזען, מען קען פערשטעהן אַז דאס געדולד, זאָגאַר פון די רויגיסטע און אויסגעזעכסטע מענטשען קען איין אַמאַל פלעצען ביי אַזאַלכע פאַלען, און דאָן ווען דאס געדולד איז אויסגעשעפט

אין די קהלות אַ מעהרהייט, ווי פאַר די וואס זענען געבליבען אין דער מי-דערהייט, ביידע זאָלען זיי האַנדלען לאַגיש און אויסגעזעכטענע פאַר-מיידען אועלכע טרויעריגע קאַנסעק-ווענצען וואס קענען דערפיהרען צום חורבן פון די קהלות.

דער סיגנאַל וואס איז געקומען פון דער גרעסטער קהלה אין לאַנד דאָרף זיין אַ גוטע דעקאַציע פאַר אַלע אַנדע-רע קהלות און דאָרף זיי דיענען אַלס אמת'ער מוסר-השכל.

י. פ.

פון רער וואָל.

דער גרויסער פאליטישער פראָצעס.

מאנטאג האט זיך אין ווארשאווער קרייז-גערעכט אָנגעהויבען דער גרוי-סער פאליטישער פראָצעס געגען די 11 דעפוטאטען פיהרער פון „צענטרא-לעו“, וואס זענען געווען אַרעסטירט אין בריסקער פראָצעס. צום פראָצעס זענען אַרויסגערוּפּען געווארען 300 עדות. עס טרעטען אַרויס 2 פראָקוראָרען און 19 פערטיידיגער. דער פראָצעס וועט דויערען לויט ווי עס איז פאַרגעזעהען פון 5 ביז 6 וואָכען און האט אַרויסגע-רופען גרויס אינטערעס אין פוילען און אויסלאַנד. לויט דעם בעשולדיגונגס-אַקט דאָהט די בעשולדיגטע ביז 10 יאָהר שווערע תּפּיּסּה.

הנבחר—לאוואל.

די ריזע פון פראַנצויזישען פרעזידענט לאוואַל קיין אַמעריקאַ, וועלכע האט אַרויסגערוּפּען די גרעסטע פּערזאָנלע-רעסירונג אין דער גאַנצער פאליטישער און ווירטשאפטליכער וועלט, האט קיין פאקטישע רעזולטאַטען נישט געבראַכט. בנוגע דעם ווירטשאפטליכען וועלט-קרי-זיס זענען קיין ממשות'דיגע ענדערונגען נישט פאַרגעקומען. דער דאָזיגער וויזיס האט בלויז דערנענטערט צווישען זיך צוויי גרעסטע פינאַנסיאַלע מלוכות, און דאס אַליין קען האבען אַ געוויסע בע-דייטונג פאַר'ן וועלט-קריזיס.

די וואהלען אין ענגלאַנד.

בעת די פאַרלאַמענט - וואהלען אין ענגלאַנד האבען די קאַנסערוואַטיווען געהאַט אַ גרויסען נצחון. בעקומענדיג 451 מאַנדאַטען, וואס עס איז 90 פראָ-צענט פון דער גאַנצער צאָהל דעפּו-טאטען, די אַרבייטס-פאַרטיי האט פער-לירען 220 מאַנדאַטען, הערבערט סע-מיועל איז ווייטער געוועהלט געווארען. אַרבייטס-פיהרער הענדערסאָן און דער „פּריהמטער“ וויצע-קאָלעניץ-מיניס-

שענקט קליידער די נאָקעטע!

כי תראה ערם וכסיתו - ומבשרך לא תתעלם (ישעי' נ"ח).

דער בעקאַנטער לענטשיצער גאון ר' חיים אורבאַך ז"ל האָט אמאַל ווינטער שפעט ביינאַכט אָנגעקלאַפט אין לאַדען ביי איינעם פון די גרעסטע גבירים פון שטאָדט, וויסענדיג, אַז ער שלאָכט שוין געשמאַק; ער האָט איהם אויפגעוועקט און אַרויסגערוּפּען אויף דער גאַס, ערקלערענדיג, אַז ער האָט צו איהם אַ דרינ-גענוגע בקשה, ער וויל אָבער נישט שטערען דעם שלאָף פון די שטוב-מענטשן. דער גביר האָט זיך בליץ-שנעל איינגעהילט נור אין די נויטיגסטע נאַכט-מלבו-שים, און איז אַרויס צום רב, זייענדיג זיכער, אַז ער וועט שנעל צוריק אין דער שטוב אריין. ווי פערוואַנדערט איז ער געוואָרען, בעת דער רב האָט גאָר אָנגעהויבען צו רעדען וועגען זייטיגע זאַכען. דער גביר האָט איבערגעבעטען דעם רב, אַז היות עס איז איהם קאַלט, וואָרום ער האָט זיך נישט פערזעהען אין ווארימע מלבושים, בעט ער דעריבער, אַז דער רב זאָל איהם דערצעה-לען בקצור, דעם צוועק פון זיין קומען. דערויף האָט איהם דער רב געזאָגט, אַז איצט, ווען ער פיהלט שוין גוט די קעלט, איז טאַקע די בעסטע געלעגענהייט איהם איבערגעבען זיין בקשה, הער - האָט דער רב ערקלערט - אזוי ווי דיר איז איצט קאַלט, נישט אַנטהווענדיג קיין וואַרימע מלבושים - אזוי איז דעם אַרימאַן, נישט האָבענדיג פלל מיט וואָס זיך צו בעקליידען, קאַלט דעם גאַנצען ווינטער, און דער רב האָט דאן פערלאַנגט פון איהם אַ געוויסע סומע, פדי מלבוש ערוימען צו זיין די נויטבעדערפטיגע.

דער ווינטער ריקט אָן און לאָזט זיך אמשערקליכסטען פיהלען די יעניגע, וועלכע האָבען נישט קיין מלבוש צו בעדעקען דעם קערפער און קיין שיך אויף די פיס.

דער מאַנגעל אין געהעריגער פרויען-פעראיינ, „עזרה“ נעמט אויף זיך יאָהר-מעגליכען דעם קיין מלבוש צו בעדעקען דעם קערפער און קיין שיך אָפּט צו עפידעמיעס א. ד. גל.

דער היגער זעהר-טעטיגער פרויען-פעראיינ, „עזרה“ נעמט אויף זיך יאָהר-יעהרליך דעם חוב אדורכצופיהרען אַ בעקליידונגס-אַקציע, וועלכע בעשטעהט אין זאַמלען פערשידענע אָבעגענוצטע קליידונג, וועש, שיכוואַרג א. א. וו., פערטיילענדיג זיי צווישען די אַממערסטען בעדערפטיגע.

עס וועט דעריבער קיינער נישט בלייבען גלייכגילטיג לַגבּי דער טרוי-ריגער לאַגע פון פיעל בפקודע, וועלכע זענען אין דער יעצטיגער שווערער צייט געבליבען בעירוים ובחוסר פל.

יעדער זאָל האַלטען פאַר זיין הייליגסטען חוב צו בעטייליגען זיך אין דער גרויסער מצוה פון „מלבוש ערוימים“ און פארברייטען בעזייטענס זיין געשאנק, בכדי נישט צו בעשווערען די ארבייט פון די זאַמלער, וועלכע ווע-לען אין די נאָהנטסטע טעג דעלעגירט ווערען מיט אַ בעפאַלמעכטיגונג פון פרויען-פעראיינ, „עזרה“ צו זאַמלען מלבושים.

כי תראה ערם וכסיתו - ומבשרך לא תתעלם: ווען דו זעהסט אַ נאָקע-טען זאָלסטו איהם געבען אָנצוקליידען, דו קענסט דאָס פיהלען פון דיין אייגען פלייש - ווען די ביזט נישט ווארים אָנגעטוהען איז דיר קאַלט, זארג דערי-בער פאַר אַנ'אַנדערן אויך!

נחום אש, אנדפ"ק.

טער שילס זענען אדורכגעפאלען.

קהלות-בעראטונג.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער לעצ-טער רעגירונגס-פעראַרדנונג בנוגע דער אירטששפּאַטליך-פינאַנסיאַלער טעטיגקייט פון די יודישע קהלות, האט די וואר-שאווער קהלה אויף זיך גענומען די איניציאַטיוו צוזאַמענצורופען אַ בער-א-טונג פון פאַרשטעהער פון די גרעסטע קהלות אין פוילען, צו וועלכען צוועק עס זענען שוין אַרויסגעשיקט געווארען איינלאַדונגען צו דער בעראטונג וואס קומט פאַר קומענדען זונטאג אין וואר-שא.

קאַלענדאַר-רעפאָרם.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער לעצטער קאַנפערענץ וועגען איינפיהרען די גע-פלאַנטע קאַלענדאַר-רעפאָרם, וואס איז לעצטענס פאַרגעקומען אין זשענעווא האט דער לאַנדאָנער רב הפולד ד"ר הערץ, וועלכער האָט זיך בעטייליגט אין דער דאָזיגער קאַנפערענץ, מיט-געטיילט אַז די געפאָהר וואס איז פאַרגעשטאַנען פאַר'ן יודישען שבת צולייכע דעם, איז אַריבער ווייל דער גאַנצער פראָיעקט איז נישט מעהר אַק-טועל.

די פערפאלגטע.

(27)

האַמאן פון יודישען לעבען אין איטאַליע, אין 19-טען יאָהר-הונדערט.

פרייטאג פון העברעאיש דורק'ן י. געלאָזאָהן.

(פאַרטזעצונג)

18.

האָב זיי נישט געוואָלט אַריינלאָזען, אָבער זיי האבען זיך פשוט אַריינגע-רירט.

רעד נישט קיין דומהייטען, לאָז זיי זאָפּאַרט אַריין—האָט דער גובערנאַטאָר געענטפערט, נעמענדיג אויף זיך זיין שלאָפּראָך.

באַלד זענען אַריין דער באַראָן אַדעלבערג, וויקטאָר און צום סוף מרים. דער גובערנאַטאָר האָט אין זייער אנבליק בעמפּרסט, אַז ס'איז עפּיס שרעקליכעס פאַרגעקומען און ער האָט דערשראָקען געפּרעגט:

וואָס איז געשעהן?

דער באַראָן האט זיך שרעקליך צו-ווייגט און נישט געקענט קיין וואָרט אַרויסרעדען, אויך וויקטאָר איז געווא-רען צוטומעלט, און מרים איז נישט דרייט געווען צו רעדען, אַלע זענען זיי געווען ווי פערשטומט.

אָבער אַום גאַט'ס ווילען וואס איז געשעהן?—האָט דער גובערנאַטאָר ווי-דערהאַלט זיין פראָגע.

ערשט איצט איז מרים צוגעגאַנגען נעהנטער צו איהם און געזאָגט: גנעדיגער הער, דאס פרייליין אַדעל-בערג איז פלוצים פערשוואונדען. וואס הייסט?

זי איז געווען אין אַווענד ביי מיין ברודער, איך מיט איהם האבען זי בע-גלייט אַהיים ביז נישט ווייט פון איהר וואוינונג און עטליכע שעה שפעטער איז דער באַראָן געקומען צו אונז

דער גובערנאַטאָר עמנואַל מאַראַניא איז שוין לאַנג געשלאָפען און געהאַט האָט ער אַ זיסען שלאָף, איהם האָט זיך געחלומ'ט וועגען דער וואונדער-שעהנער מרים, וועגען וועלכער ער האָט נישט אויפגעהערט דעם גאַנצען טאָג צו טראַכטען און אין שלאָף האט זיך איהם פאַרגעשטעלט ווי אַזוי מרים איז שוין זיין געזעצליכע פרוי און ווי גליקליך ער לעבט מיט איהר.

פלוצים האָט איהם אַ גערויש פון פאָדער-צימער אויפגעוועקט, ער האָט זיך שנעל איפּענקלאַפט, אָנגעצוינדען די לאַמפּ וואס איז געשטאַנען נעבען איהם ביים בעט און אָנגעקלינגען צום די-נער וואס האט גענעכטיגט אין זייטי-גען צימער.

באַלד האָט זיך דערהערט אַ קלאַפּ אין טיער, וועלכע האָט זיך געעפענט און פאַר איהם איז געשטאַנען זיין גע-טרייער דענער.

דער הער באַראָן אַדעלבערג, דאס פרייליין מרים און נאָך אַ אונבעקאַנ-טער יונגערמאַן האָט מיך אויפגעוועקט און געפאָדערט אַז איך זאָל אויפוועקען דעם הער גובערנאַטאָר וואס...

דער גובערנאַטאָר האט איהם איבער-געריסען פּרעגענדיג:

וואו זענען זיי?

אין פאָדערצימער, הער גובערנאַטאָר—האָט דער דענער געענטפערט—איך-

אייבערקויפט דעם גובערנאַטאָר טריי-עסטע מענטשען, ווייל דאס זענען געווען דיוועלבע וואס עקיא האט מיט זיי

אונטערהאַנדעלט ווען די פאַריזער גע-היים-אַגענטען זענען דאס ערשטע מאָל געווען אין מיללאַנד. די דאָזיגע שופטען

האבען וועגען אַלעם געווי געוואוסט און זייער זוכען איז נאָר געווען לפנים. געגען טאָג זענען די דאָזיגע צוויי

געטרייעסטע מענטשען פון גובערנאַטאָר געקומען און ערקלערט:

מיר האבען אַלץ געטהון וואס מיר האבען געפונען סאָר נויטיג. רייטער זענען אַרום דער שטאָדט געווען, אויף

אַלע וועגען, אָבער מען האט קיין שפור נישט געפונען, העכסט וואַרשיינליך גע-פונט זיך דאס פרייליין ערגעץ אין

שטאָדט בעהאַלטען און מיר זענען זי-כער, אַז ס'וועט אונז געלונגען זי צו געפונען.

איך בין אויך אין דער מיינונג—האט דער גובערנאַטאָר געזאָגט צו די אַנ-וועזענדיג—אַז ס'איז אונמעגליך מען

זאָל זיין מיט אַיהר אַזוי ווייט אַוועק, און זי מוז זיך געוויס געפונען אין שטאָדט, איך-צווייפּעל דעריבער נישט

אַז אין לויף פון טאָג וועט מען זי גע-פונען.

דער באַראָן, וויקטאָר און מרים זע-נען אַוועק, מיט דער האַפנונג אַז די ווערטער פון גובערנאַטאָר וועלען זיך אויסווייזען פאַר ריכטיג.

אָבער נאָך דער דאָזיגער נאַכט זע-נען אַוועק 3 מאַנשאַטען און פון ראָזאַן איז קיין שפור נישט געפונען געווארען.

(פאַרט. קומט).

קרן היסוד, זיין טעטיגקייט און פערספעקטיווען.

פארטראג פון ה' יפה אויף דער זשורנאליסטען - צוזאמענקונפט אין נה"ל.
(כ"ד תשרי תרצ"ב, 31. 10. 5.)

מיר האבען בעקומען צוגעשיקט פון דער קרן-היסוד צענטראלע צום פערספעקטיווען דעם רעפערעט וואס דער הויפט - דירעקטאר פון קרן-היסוד, דער דיכטער ליב יפה, האט געהאלטען אין נה"ל פאר א גרויסער צאהל זשורנאליסטען און געסט פון די גרעסטע פערזענהייכקייטען אין א"י. צוליב זיין אונגעהויערער וויכטיגקייט וועלכער בעהאנדעלט לאגיש און זאכליך דאס גאנצע אלויטיגע פראבלעם פון קרן-היסוד, געבען מיר דעם רעפערעט אין זיין פאלען טעקסט, אין עטליכע פארטראגסצוגענגען.

האט געליטען אויך דערפון וואס יעדע קריטיק, אי גערעכטע אדער אומגע- רעכטע בנוגע צו דער ארבייט און טע- טיגקייט אין לאנד, וואס פאר נישט אין אונזער רשות און פאר וועלכער מיר זענען נישט פערזאנטווארטליך, ווערט ארויפגעווארפען אויפ'ן קרן- היסוד.

אזוי זענען געוועזען די בעדינגונגען פון אונזער ארבייט. מיר ענדירגען דאס ערשטע יאהר פון קרן-היסוד. א סך קען מען לערנען פון אונזער שרפהארונג, בעזונדערס אין דעם לעצטען יאהר. אין משך פון די עלף יאהר האבען מיר אויפגעבויט דעם קרן-היסוד. מיר האבען געזאמלט איבער 6 און א האלב מיליאן פונט ברוטא. דער קרן- היסוד האט נישט דערפילט די האפ- נונגען, וואס זענען אויף איהם ארויפ- געלעגט געווארען אין דער צייט פון זיין גרינדונג, די רעזולטאטען זענען אבער בעדייטענד אין פערזאנליך מיט דער לאגע פון אונזער פאלק און מיט דעם צושטאנד פון אונזער בעוועגונג. דער קרן-היסוד האט מאביליזירט איבער א פערטיל מיליאן פאמיליעס, וואס צאהלען שטייער פאר ארץ-ישראל. און אויב מיר זאלען אראברעכנען די דריי מיליאן יודען, וועלכע געהערן אויס אין רוסלאנד, די צעהנדיגער טויזע- דער פון אונזערע ברידער אין מזרח- אייראפע און אין אריענט, וועלכע מא- טערן זיך אין עלענד און ארימקייט וועלען די רעזולטאטען פון אונזער אר- בייט נישט קענען בעטראכט ווערען אלס אומבעדייטענד.

דער קרן-היסוד האט אריינגעדריי- גען אין אלע שיכטען און קרייזען פון פאלק, ער האט דערגרייכט צו די וויי- טעסטע אפגעריסענע צווייגען פון פאלק, וואס זענען ענטדעקט געווארען דורך זיינע שליחים און אריינגעצויגען גע- ווארען אין אונזער גאולה-ארבייט.

דער קרן-היסוד איז געווארען א פאלקס-ווערק און א סימבאל. די וואס ארבייטען אין די גלות-לענדער ווייסען די ליבשאפט און טריינקייט, וואס דאס פאלק פיהלט צו אונזער פאנד. די רע- זולטאטען אין די פערקארמטע און גע- דריקטע לענדער זענען די בעסטע עדות דערצו.

אין דעם צווייטען פינפטעל פון די צעהן יאהר קרן-היסוד האבען מיר גע- זאמלט מיט צוויי הונדערט טויזענד פונט. מעהר פון דעם וואס איז געזא- מעלט געווארען אין ערשטען פינפטעל. אין די לעצטע צוויי יאהר זענען די הכנסות פון קרן-היסוד געפאלען צו- לייעב דעם אלגעמיינעם קריזיס, וואס רואניט אונזער פאלק אין צוליב דעם קריזיס אין דער ציוניסטישער אר- גאניזאציע. עס זענען געקומען שטע- רונגען, וואס מען דארף איבערמענש- ליכע כחות כדי זיי איבערצווינדען.

אבער אויך אין די לעצטע צוויי יאהר, בעזונדערס אין דעם לעצטען יאהר, וואס איז געווען דאס שווערסטע, קען מען נישט רעדען וועגען א ירידה פון קרן-היסוד. די קוואטע, וואס מיר האבען פעסטגעשטעלט פאר אונזערע הכנסות אין יאהר תרצ"א איז געווען 327,000 פונט חוץ "הדסה". פון דעם האבען געדארפט זיין 200,000 פונט פון פערשידענע לענדער, אויסער פער-איי- נישטע שטאטען. (אין דער קוואטע איז אריין אויך קאנאדע, וואס האט גע- דארפט געבען 20,000 פונט). אויסער דעם האט די יודישע אגענץ געריכטעט צו בעקומען אין יאהר תרצ"א 145,000 פונט אויסער די געווענהייכע הכנסות פון קרן-היסוד אויף צו דעקען די חו- בות. צוליב דעם קריזיס אין אמעריקא איז די האפנונג נישט מקיים געווא- רען.

איצט, ביים סוף פון פודזשעט יאהר תרצ"א ווייסען מיר שוין די רעזולטא- טען פון די קרן-היסוד הכנסות אין דעם לעצטען יאהר. אלע לענדער, אויסער אמעריקא, האבען געגעבען 180,000 פונט. צו דער פולער קוואטע פון די לענדער אויסער אמעריקא, וועט אלדא פעהלען 10 פראצע. ווען קאנאדע וואלט געגעבען איהר קוואטע, וואלטען מיר געהאט די גאנצע סומע, וואס מיר הא- בען געהאפט צו בעקומען אין תרצ"א. קאנאדע האט אין דעם יאהר נישט אי- בערגעוויזען קיין געלד פאר'ן קרן- היסוד, ווייל זי האט אלע איהרע זאמ-

מיר מווען זיי העלפען!

דער קריזיס, וואס הערשט אין דער גאנצער וועלט, האט דאך אויך פוילען נישט אויסנעמען און בפרט אונז יודען, וועלכע זענען שטענדיג די ערש- טע אויף דער פראנט - ליניע און ביי יעדען שטורם ווערען זיי די ערשטע פערוואנדעט און צובראכען.

א וועלט ראנגעלט זיך פאר'ן קיום און די ערשטע קרבנות זענען ווי תמיד, יודען.

אָרדענט מען איין הייליג-קאמיטעטען, רעטונגס-אקציעס און קאמיטעטען פאר ארבייטסלאזע.

טהוען מיר נאך דעם ביישפיעל און אויך מיר, גרינדען קאמיטעטען פאר פרנסה-לאזע יודען.

אויף וויפיל די דאזיגע אקציע וועט האבען א ממשות'דיגע בעדייטונג, וועט אונז די צוקונפט בעווייזען, און נישט איצט וויל איך וועגען דעם רעדען, מיר געהט אין א זעהר וויכטיגע פראגע, וואס טאר נישט אפגעלייגט ווערען נאר מזו שוין בעקומען איהר ענטפער.

עס האנדעלט זיך וועגען די ארימע קראנקע יודען, וואס דארפען רפואות האבען זיך נישט צו וועמען צו ווענדען. אמת, עס איז פעהרגאנגען א פערצווייגטע טעטיגקייט אויף דעם געביטע און דער לאנג-עגזיסטירענדע געזעלשאפט "לינת הצדק" וואס גיט ארויס הונדערטער מעדיצינען און אנדערע מכשירים, אויך בעקומען די קראנקע מעדיצינישע בע- האנדלונגען פון א רייע דאקטוירים, אבער צוליב דעם קריזיס ווערט די לאגע פון טאג צו טאג ערגער.

די צאהל חולים וואס דארפען אומ- יוסטע מעדיצינישע בעהאנדלונג און רפואות ווערט פון טאג צו טאג אלץ גרעסער און די הכנסות דערויף ווערען אלץ שמעלער, מענשען ווערען ארימער און קאנען נישט צאהלען פאר'ן "לינת

לונגען געווינדעט דעם גרויסען ווערק פון דער אויסלייזונג פון וואדי-חואריט.

צוליב דעם אינערליכען און איי- סערליכען קריזיס אין אמעריקא זענען אונזערע הכנסות דאָרט געזינקען און עס וועט אונז אויספעהלען 30 פראצע. פון דער סומע, וואס מיר האבען גע- האפט פון דאָרט צו בעקומען.

(פארט. קומט).

זייער צער און וועהטאג. זיי זאגען, אָז זיי טאנצען דערפאר, ווייל זיי ווילען האבען אַנאַייגענעם לא- קאל אבער אָז ערפאלג אויף א טאג-ן-אָווענד איז זעהר סימפאטאמאטיש. עד כאן וועגען שבת'דיגען טאג. איצט זאל מען זעהען ווי עס זעהט אויס דער זונטאג, וועלכער איז אויך געווען רייך אין פאסירונגען.

די גרויסע אויסשטעלונג. און צימער און וועהטאג. זיי זאגען, אָז זיי טאנצען דערפאר, ווייל זיי ווילען האבען אַנאַייגענעם לא- קאל אבער אָז ערפאלג אויף א טאג-ן-אָווענד איז זעהר סימפאטאמאטיש. עד כאן וועגען שבת'דיגען טאג. איצט זאל מען זעהען ווי עס זעהט אויס דער זונטאג, וועלכער איז אויך געווען רייך אין פאסירונגען.

אין פאסירונגען. זיי זאגען, אָז זיי טאנצען דערפאר, ווייל זיי ווילען האבען אַנאַייגענעם לא- קאל אבער אָז ערפאלג אויף א טאג-ן-אָווענד איז זעהר סימפאטאמאטיש. עד כאן וועגען שבת'דיגען טאג. איצט זאל מען זעהען ווי עס זעהט אויס דער זונטאג, וועלכער איז אויך געווען רייך אין פאסירונגען.

זיי האבען די שטראף פערדינט. פערזאנלעכע זונטאג איז ביי אונז אין טשענסטאָכאָו פארגעקומען גאר א וואונדער מענטש צווישען א ערשטלא-

זיי העלפען!

הצדק" און די נויטבעדערפטיגע מעהרען זיך פון טאג צו טאג, די לאגע איז ממש קאטאסטראפאל, הונדערטער חולים ווענדען זיך יעדע וואָך צום "לינת הצדק" נאָך הילף, די פערזאנלעכע וויל גערן נאָכקומען זייער פערלאנג, די מערסטע דערלויבען אבער נישט, און דאָס ערגסטע איז, אָז דער יעניגער טייל פון דער בעפעלקערונג וואָס קאָן יאָ נאָך צאהלען צאהלט, צוליב דעם אלגעמיינעם כאָאָס, אויך נישט און דאָס איז א פערברעכען לגבי אונזערע ארימע קראנקע ברודער און שוועסטער.

ווען מען בעזוכט דעם "לינת הצדק" און מען זעהט די רייעע קראנקע, צו- בראַכענע, וואָס קומען בעטען הילף נעהמט אדורך א שוידער.

עס איז דעריבער א חוב אויף אלע היגע יודען, ווער עס האָט נאָר ווי עס איז די מעגליכקייט צוהילף צו קומען דעם "לינת הצדק" אין זיין הייליגער און ווירדיגער ארבייט, עס דארפען זיך געפונען מנדבים וואָס זאָלען שפענדען איינמאָליגע גרעסערע סומעס וועלכע זאָלען די דאזיגע גרעסערע סומעס אוועק- שטעלען אויף דער הויך פון איהרע גרויסע אויפגאבען.

בעזונדער וויל איך זיך ווענדען צו אונזערע יודישע דאקטוירים ביי אונז און שטאָדט, אמת פיעל פון זיי העלפען מיט דעם "לינת הצדק", אבער אלע ווי איינער דארפען זיי אין דער איצטיגער שווערער צייט אנצוגעבען זייערע ווי- טען פאר די קראנקע אינגאנצן אומ- זאנסט. אזוי ווי זיי טהון דאָס פאר דעם געשאפענעם שטאָטישען קאמיטעט פאר ארבייטסלאזע, זאָלען די יודישע דאָק- טוירים אָפּפערען זייער צייט און מיה אין דער דאָזיגער קריטישער צייט, ביז די צייט וועט זיך בעסערן.

פון "לינת הצדק" געניסען היינט צו טאָג אועלכע מענשען וואָס זענען ערשט נישט לאַנג געווען גנידים, וואָס האָבען אליין געצאהלט בייטראָג, און איצט גע- פונען זיי זיך אין אַזאָ לאַגע, אז זיי מוזען אָנקומען צו אומיוסטע הילף, און מיר טשענסטאָכאָווער יודען מוזען מיט אלע מעגליכקייטען מיטהעלען צו ראַטעווען אונזערע אַרעמע קראנקע ברידער און שוועסטער.

א. יוד.

סיגער לאָדזער דרוזשינע מיט א אוי- בערשלאַזישער. דער דאָזיגער מענטש איז פאָרגעק- מען אין טשענסטאָכאָו דערפאר, ווייל יעדע האט מורא געהאט צו פאָהרען צו יענעם אין שטאָדט אַריין, אָז זיי זאָלען נישט געניזיקט ווערען, האָבען זיי אויסגעקליבען א נייטראַל אָרט און דער גורל איז געפאלען אויף אונזער שטאָדט, אויפ'ן פלאַץ פון דער "וואר- טאָ".

אין בין מודה, אָז דאס ערשטע מאל איז מיר אויסגעקומען בייצוואוינען אַזאָ מענטש.

מיט די דרוזשינעס איז מיטגעקומען צו עטליכע הונדערט מענשען און צו- זאמען האָט זיך אויפ'ן פלאַץ געפונען אַ ערך פון 3 טויזענד מענשען.

די אויבערשלאַזישע האָבען זיך מיט- געברענגט פלעשער בראָנען פון וועל- כע זיי האָבען פון צייט צו צייט גע- טרינקען און גענומען אַנאַקטיווען אַנ- טייל אין דעם שפילען מיט זייערע גע- שרייען און בעזעקונגען.

אַלס ריכטער איז געווען דער יוד ה' שערער, וועלכער האָט געפונען די אנערקענונג סיי פון די שפילער און סיי פון דעם גרויסען פובליקום. באלד און אנהויב פון שפילען הא- בען די אויבערשלאַזישע אַריינגעהאָקט עטליכע גאָלדען, די שמחה איז געווען אין אַשער, ביי יעדען גאָל האָט מען זיך געקוּשט, געקלינגען מיט אַ גלאַק און אויפגעהויבען די פאָדקאוועס, וואס זיי האָבען מיטגעברענגט אויף הצלחה און מען האָט געטרינקען בראָנען. זיי האָבען אויך בעת דער פּויעז אַהיימגע- שיקט פאַסט-טובען מיט דער בשרה וועגען זייער נאָחוץ.

דער רעזולטאַט איז געווען, אָז די אויבערשלאַזישע האָבען געווינען און די לאָדזער זענען מיט הרפה אַוועק פון פלאַץ.

פאַר גרויס שמחה האָבען די אויבער- שלאַזישע געסט צוקלאַפט די לאָדזער

פון אַ גרויסען זאָל און אַ צימער אויף אַ סעקרעטאַריאַט.

האָבען זיי אָנגעהויבען זייער אר- בייט מיט אַ טאָג-אַווענד און צווישען אונז זאָל עס בלייבען האָט דער ערש- טער אַרניסטריט געמאַכט אַ גוטען איי- דרוק. דער אַרקעסטער אַ היימישער, אייגענע חברה, אויך די טענצער זענען געווען אייגענע, אזוי אָז דער עולם האָט זיך געפיהלט היימיש און געמיט- ליך.

זיי זאָגען אויך, אָז אויסער טאָג-ן-אַווענדען מאַכען זיי פערשידענע גי- נאָסטיק און ספּאָרטען. זאָל מען האָפען אָז זייער אַרבייט וועט נושא פרי זיין.

אויך דער פראָלעטאַריאַט טאָנצט. פון דאָרט זענען מיר אַוועק אויף דעם "גראַנדיצען" טאָג-אַווענד, וואס עס האָט איינגעארדענט דער יודישער שניידער-פראָלעטאַריאַט.

אין דאָרט זענען מיר אַוועק אויף דעם "גראַנדיצען" טאָג-אַווענד, וואס עס האָט איינגעארדענט דער יודישער שניידער-פראָלעטאַריאַט. אין דאָרט די קשיא, ווי קימט דער פראָלעטאַריאַט צו טאָג-אַווענדען, דאס איז דאָך אַ בורזשאַווע אויסטראַכט- ניש, אָבער ליידער קאן איך זיך נישט פערנעמען מיט פּליאַזאָפּיע און פער- ציינען נאָר פאָקטען. און אַ פאָקט איז אַז אין פייערלעכער-זאָל איז פערזאָנ- גענעם שבת אויף דער נאָכט פאָרגעק- מען אַ טאָג-אַווענד אראַנזשירט דורך דעם פראָפּעסיאָנאַלען שניידער-פראַקט און דער זאָל איז געווען איבערפולט, אזוי אָז הונדערטער האָבען געמוזט אַוועק פון דער קאָסע נישט בעקומען- דיג קיין בילעטען.

וואס איז דער מוסר-השכל? אָז די יעצטיגע צייט, ווען דער קריזיס הערשט און די אַרבייטסלאַזיקייט בושעוועט און הונדערטער שניידער-געזעלען דרי- הען זיך אַרום ליידיג, איז דער אר- ציגער אויסוועג טאָנצען. די גאָנצע וועלט טאָנצט אַ קאראָהד, קיין פרויט איז נישטאָ, טאָנצט מען.

די מוזיק שפילט און די שניידער- אַרבייטער מיט זייערע מיידלעך דרע- הען זיך אין אַ ראָד און טאָנצען אויס

וואָס געהערט, וואָס געוועהן.

יאָ זאָג איך, איהר זענט גערעכט, אָבער, אבער איך האָב קיין געדולד נישט, ווען איך קום אויף אַ באַקס- מענטש צווישען יודישע יאָטען מיט נישט יודען, וויל איך זעהן, אָז אויך אונזער חברה זאָלען קאָנען געבען דעם אמת'ען ענטפער...

זיי זענען ווידער דאָ. פון דעם דאָזיגען ספּאָרט בין איך אוועק אויף אַ היימישען פאַמיליען טאָג-אַווענד, וואס עס האָט איינגעארדענט דער ספּאָרט-קלוב "וואר- טאָ".

איהר וואונדערט זיך מסתמא ווי קומט דאָ עפעס אַהער "וואַרטאָ", אָז סך-הכל הערט מען שוין אַ לענגערע צייט גאַנצישט פון איהר, איז דער תירוץ, אָז זיי זענען אויפגעשטאָנען תחתית המחיה. אמת איז, אָז די אַלטע וועטעראַנען פון דער "וואַרטאָ" האָבען זיגפּעריאָזט, דערפאַר אָבער האָט זיך צו איהר גענומען די יוגענד און טאָק אונזער יוגענד, וואס זענען נישט קיין שמענדיקעס און האָבען די אינסטיטו- ציע אויפגעלעבט.

האָבען זיי געדינגען אַ לאַקאַל אין דער פאַבריק "איראַן". אַמאָל איז דאָרט געוועזען די גרויסע פאַבריק "וואַלאַקאַן". לעצטענס אָבער רויכערען מעהר נישט די קומענ'ע און עס ווע- רען נישט פראָדוצירט קיין טעפ, דער- פאַר אָבער זענען פעהרען גרויסע, ליי- דיגע צימערען, וואס בעסען זיך, אָז מען זאָל זיי אויסנוצען.

האָבען די געמאָקאָנען (צום גוטען געדאַכט) דאָרט איינגעארדענט זייער וואַהל-ביראָ און טאָק אַרויס מיט אַ זיעג, האָבען די לינגוויסטען דאָרט איינגעארדענט זייער קלוב און מען שפּאַכעוועט אויף אלע לשונות און אויך די "וואַרטאָ" האָט דאָרט איינגע- אַרדענט זייער קלוב, וואס בעשטעהט

פערזאָנלעכע וואָך האָב איך געהערט און געזעהן וואס עס טהוט זיך ביי אונזערע קינדער, די וואָך האָב איך געמאַכט אַ שפּאַציר ביי דער יוגענד און דאס, וואס איך האָב ביי זיי גע- זעהען וועל איך פערציילענען.

אַממערהסטען קען מען כאַפּען איי- נדריקען אין די 2 פרייע טעג פון דער וואָך: שבת און זונטאָג, ווען די יוגענד איז פריי און מען קען אָבסערווירען זייער גייסטיגען מהות.

אַלדאָ ספּער:

ס פ א ר ט. דער יודישער טורן-און ספּאָרט-פּעראַיין איז בליי-ספּאָ א וויכטיגע און נויטיגע אינסטיטוציע, די יוגענד ענטוועקלט זיך פּויעש און במילא, ווערען זיי אויך גייסטיג ענטוועקלט. אָבער, דער "אָבער" איז משמע, אז מען דאַרף איין צווייג פון ספּאָרט, וואָס רופט זיך באַקס אביסעל אויסבעסערען אזוי, אָז ער זאָל שטעהן אויף דער געהעריגער הויך.

דעם פערזאָנלעכעם שבת צונאָכט'ס איז אין לאַקאַל פון יודישען טורן-און ספּאָרט-פּעראַיין פאָרגעקומען אַ באַקס- מענטש צווישען יוד. טורן - און ספּאָרט פּעראַיין און פאַליציאלישען קלוב פון קאטאוויץ.

אויף מיר האָט עס געמאַכט א פיין- ליכען איינדרוק, בין איך אוועק צום קאָמענדאַנט ה' שמאַרענד און פרעג איהם: היתכן? פאַר וואָס האָט איהר ארויסגעשטעלט יאָטען וואָס זאָלען נישט קאָנען געבען דעם געהעריגען ענטפער אויף א ובענק? האָט ער מיר געענט- פערט פאַלגענדיקעס:

איהר מוזט פערשטעהן, אָז כדי צו קאָנען געבען יענעם אַ זבענק, מוז מען פריהער קאָנען אויפנעמען אַ קלאַפ און ערשט, ווען מען האָט כח צוצונעמען א קלאַפ, קאָן מען געבען "צוריק דעם אמת'ען מתנת-יד.

וועגען ציין=קראנקהייטען ביי קינדער.

און דערמאנען אייביג צום שלעכטען זייערע עלטערען, וואס האבען דעם ענין אזוי פערברעכערש לייכטגעשעצט. ווי ווייט שעדליך עס איז אט די מיינונג וועלען אילוסטרירען פאלגענדע ציפערען:

פון 6356 שול-קינדער, וואס לערנען אין 23 שולען אין וואראש (אויפ'ן גרונד פון א ספעציעלע אונטערזוכונג) האבען נור 2 פראצע. געוונדע ציינער. די רעשט האט געהאט 20.977 קראנקע ציינער; 65 פראצע. האט זיך נאך אי-בערהויפט נישט געהיילט די ציינער; 50 פראצע. פון ווי האט געליטען פון ציין-ווייטאג.

א ווייטערע אנקעטע האט פעסטגע-שטעלט, אז נאך 0.8 פראצע. קינדער רייניגען זיך דאס מויל דריי מאל טעג-ליך, 10 פראצע. 2—מאל טעגליך, 51 פראצע. 1—מאל טעגליך, 24 פראצע. ריי-ניגט זעהר ווייניג און 14 פראצע. ריי-ניגט איבערהויפט נישט די ציינער. די אויבען געבראכטע ציפערען זא-

פארגייע וואך האב איך בעהאנדעלט די פראגע פון שול-היגיינע. היינט וויל איך זיך אָבשטעלען אויף איין צווייג פון דער שול-היגיינע-אָרבייט — די פלע-גונג פון די ציינער ביי די שול-קינדער. די שענסטע מתנה פאר דעם מענטשן איז בלי ספק דאס מויל מיט די ציי-נער, וואס דינט נישט נאך אויף צו צע-קיען די שפיין, נאך איהן אויך דער אינסטרומענט פון דעם שענסטען, וואס דער מענטש איז געבענשט — פון אונזער שפראך.

אָבער זעהר גרויס איז די פערנאכ-לעסיגקייט אויף דעם געבייטע און אויף דעם איז כדאי זיך ברייטער אָבצושטע-לען.

עס איז בעוואוסט, אז קראנקע ציינער רופען ארויס פערשידענע קראנקהייטען, ספעציעל מאַגען-קאמפליקאציעס און שאַפען עפ"י רוב א גינסטיגען באַדען פאר אנשטעקענדע קראנקהייטען און אין דער ערשטער רייהע: די שווינדוכט.

קראנקע ציינער ווירקען שלעכט אויף דער גייסטיגער ענטוויקלונג פון קינד אין שול-עלטער. א צאָהן-ווייטאג שטערט אין לערנען, שוואַכט אָב די אויפמערק-זאמקייט פון שילער און בערויבט ביי איהם דעם חשק צו דער שול-אָרבייט. לאַנג אנהאלטענדע ציין-ווייטאגען, וואס זענען גורם שלאַפלאַזיגקייט פערקלע-נערט בעדייטענד די פעהיגקייט. אויסער דעם רופען קראנקע ציינער ארויס א שלעכטען גערך פון מויל, פאָס איז שעדליך, נישט נור פאר'ן קראנקען גופא נור איז זעהר אונאַנגענעם פאר דער גאַנצער שול-סביבה, וועלכע מוז דעם בערויך איינעטעמען.

דאָס היילען די ציינער ביי קינדער ווערט ביים רוב עלטערען בעטראַכט אַלס אַנאָיפערדיגע זאַך, ווייל, ווי זיי ערקלערען עס, טוישען זיך זעלבסט די ציינער אינ'ם 7—8 לעבענס-יאָהר. דער-וויל ווערען די קינדער פערנאָלעסיגט

די ביינער.

אייגענטליך צו וואס דערצעהל איך אייך וועגען דעם מעטש צווישען צוויי קריסטליכע דרוזשינעס? וואס געהט דאס אייגענטליך אָן אונז יודען די נאָנצע מעשה, וועט איהר פרעגען, וועל איך אייך ענטפערן פארוואס איך טהו דאס.

מיט עטליכע וואָכען צוריק האט אין לאַנד געדארפט פאָרקומען אַ מעטש צווישען לאַדזער „הכח“ און „לסטג“. וואס טהו די קריסטען? האָבען זיי אַ טאָג פאר'ן מעטש פראָוואַצירט עטליכע בעסטע יודישע שפילער און מען האט זיי נישט צוגעלאָזט צום מעטש און דאס איז געווען די סבה פארוואס דער לאַדזער „הכח“, וואס האט געהאט די גרעסטע שאַנסען צוריקצוגען אין דער ליגע האט פערשפילט. די היגע יודען האבען געבעטען, אז די לאַדזער זא-לען פערשפילען פאר די יודענ'ס עולה און זייער געבעט איז טאָקע אָנגענו-מען געווארען און ווען עס האָט זיך געענדיגט דער מעטש און דער רעזול-טאָט איז בעקאנט געווארען, האָבען די יודישע יונגעלייט אויסגערופען, אז די לאַדזער האָבען זייער מלה פער-דינט.

אזוי האָט געזאָגט זרבל'ל. דעם זעלבען אָווענד איז פאָרגעקומען א פאָליטישער רעפערעט פון פועלי ציוניסטישען פיהרער זרבל'ל.

וואָס ער האָט געזאָגט? דאָס וואָס ער זאָגט אַלע מאל, אז אלע פאָרטייען, סיי די ציוניסטען סיי דער בונד ווי אויך די „רויטע“ טויגען נישט, נאָר די איי-ניקע פ. צ.

נאָר נישט דאָס בין איך אויסען אייך צו דערצעהלען איך וויל נאָר בעמער-קען, אז דער זאָל איז געווען פול פון יוגענדליכע וואָס זענען געקומען הערען וואָס זרבל'ל האָט געזאָגט.

דער סך הכל פון מיינע שורות זענען אייך צו דערצעהלען, אז נישט קוקענדיג אויף דער גרויסער עקאָנאָמישער קאָטא-סטראַפע, וואָס מיר לעבען איבער, איז די יוגענד דאָך עטטיג, ווער אויף מעטשען, ספאָרט-איבונגען, ווער אויף מעטשען, ווער אויף טאָנ-אָווענדען און אויך אויף פאָרלעזונגען.

לויטן.

דער 50-יעהריגער יובילעאום פון דער „חבת-ציון“ בעוועגונג, וועלכער פאלט אויס היי-יאָהר, האָט ארויסגערופען א גרויסע אינטערעס אין דער נאציאנאל-געשטימטע קרייזען פון פוילישען יודען-טום און אין דער גאַנצער וועלט.

א בעזונדערע בעדייטונג בעקומט דער יום-טוב פאר דער גרויסער ציוניס-טישער מחנה צוליבע דעם, וואָס ער איז פערבונדען מיט'ן צווייטען וויכטיגען יובילעאום — מיט'ן 30-יעהריגען יובל פון קרן קימת לישראל.

דער אָוועקגעהענדער דור געדענקט זיכער גוט די ערשטע פרייהייטס-טעג פון אונזער פרייהייטס-בעוועגונג און זויס גוט אָבצושטעלען די פאָקטישע גרינדער פון דער יעצט ברייט-פערצווג-טער ציוניסטישער מאַסען-בעוועגונג. אָבער אויך די יוגענד, די טרעגערין פונ'ם חלוצישען געדאַנק, ווייסט, אז איהר אָנפאַנג איז פערבונדען נישט נאָר מיט די גרינדער פון דער מאָדערנער חלוצישער בעוועגונג, נאָר אויך מיט די ערשטע יודישע אינטעליגענטען וועלכע האָבען מיט זייער אייגענעם לעבען פערקערפערט די אידעען פון זעלבסט-

לייב פערנאטאָווינער.

גען קלאָר, אז דער ענין פאָדערט אַ ראָדיקאַלע לעזונג. די עלטערן מוזען פערשעהן דאס דער צאָהן איז אַ טייל פונ'ם גאַנצען אָרגאַניזם און אויב ער ווערט קראַנק האט עס אַ שלעכטע ווירקונג אויף אויף אַנדערע טיילען פון אָרגאַניזם. דאריבער מוז אַ קראַנקער צאָהן געהיילט ווערען אַפילו ביי אַ קינד אָדער, אויב ער איז שוין אונ-היילבאַר, בעזייטיגט ווערען, בכדי עס זאָל זיך קענען אויף זיין אַרט ענטוויק-לען אַ נייער, געזונדער, גראַדער און נישט אַ קראַנקער און אַ קרומער, וואס דעפאָמירט דאס גאַנצע מויל.

דער „טאָז“ האט דעריבער בעשלאָ-סען צוצוטערטען צו אַ סיסטעמאַטישער הייל-אָקציע און בעזונדענדיג זיך מיט דער אָפּפערווייליגקייט פונ'ם ציין-אַרצט-פעראיינ (א דאנטאלאגיסטין) אין טשענ-טאכאו, בעשלאָסען אַדורכצופיהרען אַ גענויע אונטערזוכונג פון ציין-בעשטאַנד ביי אַלע יודישע שול-קינדער אין אונ-זער שטאָט.

עס איז צו האָפען, דאס די אָקציע וועט ווי געהעריג פערשטאַנען ווערען דורך די עלטערן.

י. ראָזינער

„פּפּר פילוי“

פערוויקליכונג פונ'ם יודישען רענע-סאנס-אידעאל.

די גרופע כאַרקאווער סטודענטען, וועלכע זענען מיט'ן לאַזונג: „בית יעקב לכו ונלכה“ (ביל'') געקומען צו דער יודישער יוגענד, האָט זי דערוועקט פונקט ווי די עלטערע „חובבי-ציון“ דעם עלטערען דור צו נייעם גלייבען אין אייגענע כחות צום דינען דעם פאָלק דורך א גרויסער ארבייט אין א"י און פאר די יודישע מאַסען אין אלע עקען פון דעם גלות. דאָס איז דער אייגענטליכער קוואַל פון וועלכען עס שטראָהמען די טויענדער היינטיגע חלוי-צים צום עמק, צו אַלע שטיקער א"י באדען, וועלכער איז מיט גרויס אָפּפער-וויליקייט פון דעם יודישען פאָלק אויס-געלייזט געוואָרען אין אייגענטום פון קק"ל. דעריבער וועט זיין דער 50-יעה-רינער יובל פון דער „חבת-ציון“ און ביל'ו בעוועגונג, ווי אויך דער 30-יעה-רינער יובילעאום פון קרן קימת א היסטאָרישער טאָג נישט נאָר פאר די ערשטע געטרייע פארקעמפער פון דער בעוועגונג, נאָר אויך פאר דער גאַנצער ציוניסטישער און חלוצישער וועלט,

הערבסט...

(שטימבונגען).

הערבסט, וואו דו זאָלט דיך נישט אַ דרעה טהון. אויף אַלעם ליגט דער סטעמפלע פון אָבגעשטאַנענקייט, פון אָבגעלעבטקייט. די ליפט שמעקט מיט עבר-בטל'דיגקייט, מיט דעם ריח פון פערוועלסטע רויזען. דער הימעל איז איין שטיק שימעל. עס שלעפען זיך וואָלענס אָנגעפילטע איינגעשרימפטע, ווי די שלעפערדיגע לאַנגווייליגע, טריבע טעג.

די זון איז קרענקליך ווייס געווארען, נאָך אַ ביסעל און זי וועט ווערען אונ-מעכטיג, ווי אונמעכטיג עס איז די נאָטור...

עס פאלען בלעטער, די בויער ווע-רען פליכעוואָטע, בלייבען שטעהן תמ'ע-וואָטע ווי נאָראַנים מיט אַראָבגעלאָזטע קעפּ...

עס גיט נאָך פון צייט צו צייט אַ שיינ די זון, וואוילעריש, שטיפפריש, זי לאַכט פון די בויער און בלעטער.

זי האט נקמה; דעם גאַנצען מאַרץ פון איהר אויסגעזויגען, בערויבט זי פון די קרעפטען און אַליין זיך מיט איהר רויטקייט אָנגעזעטיגט, פאלען זיי די זון-רויטע בלעטער, ווי די היישריקען. אַלץ אָטעמט מיט העדבסט...

עס גלוסט זיך אַ קוק צו טהון אין פאַרק. עס לעבט זיך נאָך אינעווייניג. אָבער וואו זענען אַהינגעקומען די קוויטשע-דיגע רויט-פנים'דיגע קינדערלעך מיט די וועגעלעך, דאס יונגוואָרג, די אַלע, וואס האבען אַזוי פיל געמאַכט תמיד דעם גאָרטען?

עס גלוסט זיך לאַכען, עס גלוסט זיך וויינען. אַנאָיטאָ-דא-פע פון די ריינע, גאָט די נשמה שולדיגע בלעטער... עס גיט זיך גערנוייליג אַ שאַקעל אָב

וועלכע בוים און שאַפט דאָס נייע א"י, פערוויקליכט דעם טרוים פון די ערש-טע ארבייטער-אינטעליגענץ אין א"י — שאַפענדיג די נאציאנאַלע יודישע לאַנד-וויסנשאַפט מיט אייגענע ארבייט אין דעם נאציאנאַלען פרייהייטס-גייסט אויפ'ן באַדען פון פאָלק — פון קרן קימת.

וואָלט דען געקענט זיין אַ שענערער און בעדייטונגספולער דענקמאַל פאַר די ערשטע, געטרייע בויער פון אונזער טרייסט, ווי די שאַפונג פון דעם ערש-טען „ביל'ו דאָרף“ אויפ'ן באַדען פון קרן קימת? קען דאס יודישע פאָלק אויף אַ בעסערן אופן אויסדריקען זיין דאנקבאַרקייט פאַר די פיאַנערען פון דער ווידערגעבורטס-בעוועגונג, ווי דאס אויסלייזען נייע טויענדער דונאַמען באַדען, וועלכע וועלען בעזעצט ווערען דורך זייערע נאכפאלגער-אונזערע אי-דעאליסטישע חלוצים. דעריבער וועט דער בעשלוס פון קק"ל דירעקטאָריאַט וועגען דער גרינדונג פון דעם דער-

ווי אַזוי אַ קאָלעיאָזש האט זיך בעפרייט פון זיינע רעוומאַטישע שמערצען.

ער האָט נישט געקאנט בעגרייפען פאַר-וואס דער צווייטער פוס בלייבט צוריק ביים אַרויפשפרינגען אויף די טרעפּען פון דעם וואָגאָן. פלאַצונג פיהלט ער אַ אייגענאַרטיגע שטייפיקייט אין די געלענקען און קושיזש. דאס זענען די ערשטע סימפטאָמען פון רעוומאַטיזם. „איך האב פשוט נישט געקאנט פער-שטעהן“, שרייבט אונז ה' א. בוק, סיע-מיאַנאָוויצע, מאַטעיקי 14, „פון וואָנען עס קומט מיט איינמאל דאס שטייפ-קייט אין קושיזש און די קניה. איך האָב געוואָלט ווי תמיד אַרויפשפרינגען אויף דעם אָפּפאהרענדיגען צוג און האָב מיך געמוזט גוט אָנשטרענגען בכדי ריכטיג צו שטעהן אויף דעם טרעפּעל. אין אָנהויב האָב איך גע-מיינט אַז דאס איז בלויז אַ איבער-אַנשטרענגונג פון די מוסקלען. אָבער מיטלען, וועלכע איך האָב געפרובט איז מיר נישט בעסער געווארען. להיפך, בפרט ביי אַ קאלט און נאָס וועטער זענען די שמערצען געווען אונערטרע-ליך, דאמאלס איז פאַר מיר געוועזען אַ קוואַל צו דער אַרבייט צו געהן. אַ סך יאהרען האָב איך מיך אַרומגעשלעפט מיט די שמערצען ביז איך האָב איי-נמאל געהערט וועגען טאָגאל. נאָכדעם

דערפון. אַוועק, אַוועק דערמיט, זאָלען מיינע אויגען נישט קוקען אויפ'ן קבר פון מענשליכען געוויסען...

אויף אַ באַנק אין דער הויפט-אַלעע זיצט איינער, אַ מענש. אַרום שטעהען געדיכטע בויערס מיט ברייטע בלעטער. דער מענש האט צוגעמאַכט אויגען, נאָר עס דאַכט זיך, אַז ער שלאַפט נישט. פון וואָנען נעמט ער זיך דאָ? מ'האט דאָך איהם דאָ קיינמאל נישט געזעהן צווישען אַלע געניסער. וואו איז ער געווען ווען די זון האָט גע-שטייכעלט מילד צו אַלע און געלאָקט צו זיך אין גאָרטען? וואס האט איהם דאָ אַראָבגעבראַכט?

נישט הויך, ברייטפלייציק, אין אָב-געריסענע בלוש'ים, אָהן אַ היטעל, האַלב-באַרוויס, זיין אויסגעדאַרט פנים שוואַרץ בעוואַקסען, אויפ'ן פערקניי-טשטען פנים אַנאָיסדרוק פון אונז-פרידענהייט, דורך זיין מלוש האבען אַרויסגעקוקט שטיקער פון זיין שמוצי-גען לייב.

זיין אויסזעהען האָט אַרמאַניזירט מיט דעם אויסזעהען פון פאַרק. בלעטער זענען געפאלען אַרום איהם.

געפאלען אויפ'ן ענטפליזטען קאָפּ, בעדעקט די נאָקטע שטיקער לייב, געפאלען אונטער'ן האַלז, אומעטום. ער איז געזעסען אונגעווענליך, ווי גע-שטאַרבען. די אייגענעלע ווערטער, וואס ער האט פון צייט צו צייט אַרויס-געזאָגט עזות געזאָגט, אַז ער לעבט. וואס האט ער געקלערט, וועגען וואס האט ער גע'חלומ'ט, דער איינזאַמער? אפשר האט ער געפיהלט, אַז ער איז אויף יענער וועלט און ער ווערט געשטעלט פאַר דער פמליא של מעלה? אין יענען האט ער זיך געחזר'ט זיין

מאנטען דאָרף, אויפגענומען ווערען מיט גרויס צופרידענהייט פון אַלע שיק-טען פון פאָלק און וועט דינען אַלס קאָנקרעטער אינהאַלט פאַר די בעפאַר-שטעהענדע פייערונגען.

דאס פוילישע יודענטום, דער עלטע-רער ציוניסטישער דור, ווי אויך די יוגערע חלוצישע גענעראציע וועלען מיט גרויס טריישאַפט מיטארבייטען פאַר דער פערוויקליכונג פונ'ם רוף-אויפצו-שטעלען דעם מאָנומענט לכבוד די שע-פער פון דער בעוועגונג און רעאַלער ציוניסטישער טהאַט-ביי דער גרינדונג פון „כפר ביל'ו“.

טויפקייט היילבאַר!

א נייע ערפינדונג פון ענפאָיאָ - ספעציאַליסטען. פּעווייטונג דאָס שווערע הערען אויערען - ווינען. אויערען - פלוס, צאָהריכע דאָק - בריעה. פערלאנגט חתום:דינגע בעלעהרענדע בראַשורען.

אַדרעס:

Euphonia, Liszki, koło Krakowa.

ווי איך האָב פערשידענע מיטלען אָהן ערפאָלג אויסגעפרובט, האָב איך זיך מיט אונצוטרוי אויך צו דעם מיטעל בעצויגען. אָבער גאָט זיי דאַנק, עס טהוט מיר נישט באַנג וואס איך האָב אויך דאס מיטעל אויסגעפרובט. איך האָב תיכף בעמערקט אַז די טאָבלעטען האבען אַ גוטע ווירקונג. די שמערצען האבען פאלד נאָכגעלאָזט און לאַנגזאַם אָבער זיכער זענען די שמערצען פער-שווינדען. טאָגאל האט מיך ווידער גע-זונד געמאַכט! עהנליכע ערפאָהרונגען האבען געמאַכט טויענדער מענשען, וועלכע האָבען בענוצט טאָגאל ביי רעוומאַטיזם, פאָדאָגרע, רייסען אין די געלענקען, ברעכען אין קושיזש, נער-ווען און קאָששמערצען, גריפע, פער-קיהלונגען און עהנליכע קראַנקהייטען, אפילו ביי לאַנגיעהריגע לייזען, ווען אַנדערע מיטלען האבען נישט געוורקט, האט מען מיט טאָגאל עררייכט אי-בערראַשענדע ערפאָלגען. ווייל עס איז עוקר מן השורש די קראנקהייט, אונ-שעדליך פאר האַרץ, מאַגען און אַנדע-רע אָרגאַנען. אויב מעהר ווי 6000 דאָ-קטוירים פערשרייבען טאָגאל, טאָ קענט איהר זיכער דאס מיטעל קויפען. צי בעקומען אין אלע אפטייקען.

גרעסטען פערלאַנג, זיין העכסטען אי-דעאַל, דעם אידעאַל פון באַנטשע שווייג: די בולקע מיט פוטער, הויך האט ער זיך עס גע'חזר'ט ער זאָל עס חלילה נישט פערגעסען.

א בולקע... האָט ער אויסגעשריגען, נישט וואָגענדיג אַרויסצוואַנען: מיט פוטער...

בול-בול-בול-קעצע - האט עס אָב-געקלאַפט מיט אַ טויענד-פאָכיקען עכאָ. אפשר האָט ער געפיהלט, ווי די בלעטער האבען איהם פערשיט, אינ-גאַנצען און זיי ווארימען איהם, ווי די מוטער'ס שוים זיינע, אַמאָל...

אן אפשר...

צימעס, צימעס!!!

צווייטען געוואָרען דער פאָדים פון זיינע חלומות, מענטשען לאָזען נישט. נישט פערגינען איהם דאס פערגעני-גען.

ער האט זיך אויפגעשטעלט, אַ מענ-גע מיט גאָלדענע בלעטער האָט זיך אַ שיט געטהון פון איהם. אַ געלעכטער, אַ בייזעס, אַ שדימדיגס, וואס שניידט ווי מיט אַ זעג, האט אַדורכגעגעבערט די לאַפט.

אַ חברה יונגעלייט האָבען געלאַכט, געטריבען חזק פון דעם אומגליקליכען צימעס-האבען זיי געשריגען-עס בלע-טער, נישט בולקעס, בלעטער...

אויף די געשרייען איז געקומען דער אַלטער פאַרק-וועכטער מיט'ן וועגעלע און זיי צוטרעבען. אַך, ווען ער וואָלט די חברה אויך אַריינגעלעגט אין דעם וועגעלע, דערנאָך אונטערגעצינדען אינ-איינעם מיט די בלעטער, קלערט ער זיך, דאמאלס וואָלט איך איהם אַלץ פערצייט.

חשון תרצ"ב.

א מערקווירדיגער טעות.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם, וואס אין איינעם פון די נאָהנטסטע טעג פאלט אויס דער גיינטער יאָהרצייט פונ'ם היגען וועלט-בעריהטטען חזן ר' אברהם בער בירנבוים ז"ל, וויל איך אויפּמערקזאָם מאַכען אויף פּאָלגענדען: בעזוכענדיג מיט אייניגע וואַכען צו-ריק דעם היגען בית-עולם, איז מיין בליק צופעליג געפאלען אויף דער מצבה פונ'ם אויבענדערמאָנטען חזן, אויף וועלכער עס געפונען זיך צוויי אויפ-שריפטען איינע אין העברעאיש און איינע אין פויליש, ווי אויך דער דא-טום פון דער פטירה איז אנגעגעבען אין העברעאיש און פויליש, נעמליך:

די בילדער-אויסשטעלונג פון יעקב ראָטבוים.

אין דער אָנוועזעהייט פון איינגע-לאָדענע געסט איז פאָרגעקומען דעם 25 ד. ח. די פייערליכע ערעפנונג פון דער "בילדער-אויסשטעלונג פון דעם יונגען יודישען קונסט - מאַלער יעקב ראָטבוים פון ווארשא.

אין נאָמען פון אָרגאַניזיר-קאָמיטעט בעגריסט ה' סאָך די אנוועזנדע פאר זייער קומען אַזוי צאָהלייך צו דער ערעפנונג, וואס עס בעווייזט די פער-אינטערעסירונג און קולטורעלע בעדערפ-נישען און פליכטען. ער כאַראַקטערי-זירט דאס ה' ראָטבוים רעפּרעזענטירט אין זיינע ווערק דעם רעאליזם, אין זיינע בילדער בעמערקט מען דאס יעצטיגע שווערע און האַרטע לעבען. מען זעהט דאס אַרימקייט און רייכטום. זיין אויג בעמערקט יעדע לעבענס-ער-שיינונג און בעזונדערע מאָמענטען. ער גלויבט, אַז נישט ווייט איז די צו-קונסט, ווען דער קינסטלער וועט שטעהן אויף דער הירטהייט שטופע און זעהט פאַר די בעסטע האַראַסקאָפּען פאַר ראָט-בויםען.

אין אַ זעהר שעהנער שפּראַך אינ-פאָמירט דער קינסטלער די אָנוועזנ-דע וועגען רעאליזם און נאַטוראַליזם. דאס זענען-זאָגט ער-די הויפט-סודות און אַנאָמאַליעס. רעאליזם און געגענזאָך צו דעם נאַטוראַליזם קאָפּירט נישט ווירקליכקייט מיט אַלע איהרע איינ-צעלהייטען, נאָר אָרגאַניזירט די ווירק-ליכקייט, ז. ה. זי נצמט פון איהר נאָר די יעניגע עלעמענטען, וועלכע זענען איהר נויטיג, כדי אויסצורירקען אַ בע-שטימטע אידעע און מיט איהר בע-אינפלוסען דעם צושויער.

טעאטער ראָנערשטאָג, דעם 5-טען ליסטאָפּאד "קאמעראַלניי"

די פיעטע ווערט גע-שפיעלט אָהן סופלער.

אָנהױב 8-30 אָװענד.
ריאָנא בלוימענפֿעלד

בילעטען שוין צו בעקומען אין דרוקעריי פון ה' בא-שאַן, אַלעע 6. דאָנערשטאָג 7 אָװענד בײַ דער קאָסע

"UNION, Biuro Techniczne

ציום ווינטער = סעזאן 32=1931!
פּוּטער=געשעפט
מיכאל איידעלמאן פילסורסקי 5, פראַנט ערשטער שטאָק, טעל. 305 פערזעהען מיט אַ גרויסען אויסוואַהל פון אַלעאַרט פוטער - סחורה און איינצעלנע פּעל, בלאַמען.
פערטיגע ראַמען און מענער-פעלצען.
אין מיין ערשטקלאַסיגען קישנער-ווערקשטעל ווערען אויסגעפערטיגט אַלערליי בעשטעלונגען, שנעל, רעזיל, לויט די נייעסטע מאָדען, אונטער מיין פערזענליכער אויפזיכט.

נישט בעזוכט די אויסשטעלונג, זאלען עס טהון, דען זעלטען האט אונזער שטאָרט אזא געלעגענהייט צו בעקע-נען זיך מיט קונסט, הויפטזעכליך דאס רעאליזם אין מאַלעריי איז פאר דער מעהרהייט א נייעס. אויך דארפען זיך פּעראינטערעסירען מיט דער אויסשטע-לונג די שולען, געזעלשאפטליכע אָר-גאַניזאַציעס, פּראָפּ. פּעראיינען, פאר וועלכע דער קינסטלער וועט געבען די געהעריגע ערקלערונגען.

מ. קרעמסקי צוויי מאָטען

עס איז אונז שוין אויסגעקומען אַנ-צווייזען אויף דער טרויעריגער ער-שיינונג, וואס די היגע שטאָרט-פּער-וואלטונג, ווען עס האַלט ביים ערטיי-לען סובסידיעס די יודישע פילאַנטראָ-פישע געזעלשאפטען איז מען שפּאַרזאָם און מען האט נישט קיין מיטלען, אין דער צייט ווען די קריסטליכע אַנש-טאָלטען פון זעלבען מין ווערען אויס-געהאַלטען דורכ'ן מאגיסטראט.

די פרוי ווערזוכצאך גיט אונז אי-בער, אַז די וואָך האָט א דעלעגאַציע פון די היגע יודישע אַכראָנקעס אין די פּערזאָנען פון ד"ר באטאוויע און פרוי שטאַרקע, זיך געוואַנדען צום שטאָד-קאָמיסאַר וועגען ערטיילען שטיצע פאר די אַכראָנקעס אין וועלכע עס געפונען זיך ביז 260 אַרימע יודישע קליינע קינדערלעך, וועלכע בעקומען דאָרט צו עסען און דעם נאָכען טעגליכע אויס-האַלט און די אַכראָנקעס האבען נישט קיין געלד-מיטלען דערצו, אויף וואס דער קאָמיסאַר האָט זיי געענטפערט אַז די אַכראָנקעס פאַר קליינע קינדער זענען אַ לוקסוס אויף וועלכען מען קען זיך אין דער היינטיגער שלעכטער צייט נישט ערלויבען.

און דאס איז אין דער צייט ווען אזאלכע קריסטליכע אַכראָנקעס ווערען דורכ'ן מאַגיסטראַט אינגאַנצען אויסג-האַלטען און מָאָן רעכענט זיי אַנישט פאַר קיין לוקסוס, נאָר פאַר אַ דרינג-גענדע נויטווענדקייט.

צי זענען טאָקי פּערהאַן צוויי מאָ-סען, אַ נישט-יודישע און אַ ספעציעל-יודישע

ווי אַזוי מען ערציהט די יוגענד.
וועגען אַ זעהר העסליכען אינציניענט פון קריסטליכע שול-יוגענד דערצהלט מען אונז.

אויף דער קאָשטשושקע גאָס איז פאָריגען פרייטאָג פאָרגעקומען א יודי-שע לויט, אינדעזעלבער צייט זענען קריסטליכע שילער אהיימגעגאַנגען פון

.טשענסטאָכאָוער צייטונג" נר. 44

ערשטער מוסטערהאַפּטער קלאַנג-קינאָ Nowości אלעע 12 יעצטער סטאנס 9-30 אָװענד. היינט און ווייטערע טעג.

דער שילע (אין דער גאָס זענען פּער-האַנען 2 שולען) האָבען זיי זיך אוועק-געשטעלט נעבען דער לויט, געשפּאַט געלאַכט און געמאַכט פּערשידענע גרי-מאַסען אויפ'ן חשבון פון יודען.

ווען די מלוים האָבען אויפּמערקזאָם געמאַכט דעם דורכגעהענדען לעהרער, אַז ער זאָל אַבהאַלטען די יוגענד פון זייער העסליכער אַרבייט, האָט ער גע-ענטפערט, אַז אויסער דער שולע האָט ער אויף די שילער נישט קיין שליטה. די שילער דעהרענדדיג דעם ענטפער פון זייער לעהרער, זענען געוואָרען נאָך מעהר חוצפּה'דיג.

דאָס דאָזיגע דאָרף נישט קיין פרושים, עס כאראקטעריזירט נאָר וועגען די ערציהונג פון די יוגענד און אויך פון זייערע לעהרער...

דיאַנא בלוימענפֿעלד און יאָנאס טורקאָוו אין טשענסטאָכאָוו

ווער קען נישט די צוויי ערשטקלאַ-סיגע קינסטלער, סיי מיט זייערע אויפ-טריטען אויף דער בינהע ווי אויך אין פילם.

דאס דאָזיגע פאָרל צוזאַמען מיט זייער ערשטקלאַסיגען אַנסאַמבּל מאַכען איצט אַ טירונצע איבער דער פוילישער פּראָווינק, וואו זיי גיבען 2 הערליכע פיעסען, נעמליך: „די פּערל פון שאַנג-הייז" און די „רויטע קוקאווקע" וואס רופט אַרויס גרויס ענטציקונג ביי די צושויער און די פרעסע רופט זיך אַב זעהר ווארים.

ביי אונז אין טשענסטאָכאָוו וועלען זיי נעבען זייערע אויפטרטען דעם קי-מענדען דאנערשטאג דעם 5 און שבת דעם 6 אין קאמעראַל-טעאַטער.

„בלוי-ווייטער" בלאַל.

פיעל אינטערעס צווישען דער יוגענד פון אונזער שטאָדט האט אַרויסגערופען דער פּאָקט פון איינאַרדנען דורך א הינער ציוניסטישער יוגענד-אָרגאַניזאַ-ציע א גראַנדיצוע פּערוויילונג א. נ.

„וויס-בלוינער באַל". די פּערוויילונג קומט פאַר מאָרגען שבת דעם 31 ד. ח. אין ראָמאַטיאַשיי סטראזשאַקא 8.

בעקאַנטמאַכונג.

מיר טיילען מיט אונזער ג' קונדשאַפט, אַז פון 11 פּאָדזיערניק ד. י. איז אונזער **לעדער-געשעפט איבערגעטרָגען געוואָרען אין אלטען מאַרק 22 №** (פּראָנט-געוועלב)

וואו עס איז פּערזעהען מיט אַ גרויסען אויסוואַהל פון **אַלע מינים הארטע און ווייכע לעדער** און אַלערליי שיסטער-צוזאַטען צו קאָנקורענץ-פרייזען.

מיר מערזוכערין די בעסטע און רעזילסטע בעהאנדלונג און עמפּפּעלען זיך

פירמא **שלינגבוים און יעשאַנאָוויטש** אַלטער מאַרק 22 №

צויליעב ליקוויראַציע גענצליכער אויספּערקויה!

דאס בעוואוסער-פוטער=געשעפט געבר. קעלציגלאָווסקי

פון די **און בערקאָוויטש פילסודסקי 9 №** אין הייף, מאַכט בעקאַנט, אַז דאס געשעפט ווערט ליקווידירט און דער גרויסער לאָגער פון אַלערליי

פוטער-סחורות ווערען גענצליך אויספּערקויפט.

נוצט דעריבער אויס די געלעגענהייט און איהר קענט קויפען צו אויסערגעוועהנליכע ביליגע פרייזען. געדענקט די אָדרעס און איילט אייך צו, וכל הקודם זכה!

FUTRA

wszelkiego rodzaju po cenach przystępnych poleca na bieżący sezon

Maurycy KORNBERG

CZĘSTOCHOWA, ALEJA 6 TEL. 259.

פרייטאָג, ד. 30 אָקטאָבער 1931

היינט און ווייטערע טעג דאס מעכטיגסטע קלאַנג-קונסטווערק, אנערקענט דורך אלע אלס דער בעסטער פילם פון די לעצטע צייטען, גרויסעך קלאַנג-סופּער-פילם א. ט.

POGANIN ראמאָן נאָוואַראָ.

מיט שטימען. ווענדען זיך צו דער די-רעקציע.

פון דער יודישער אַקאָדעמישער עמיגראַציע-בעוועגונג.

אַזוי ווי אין די פריהערדיגע יאָה-רען אָרגאַניזירט מען אויך היי- יאָהר געמיינונזאַמע הנחה-רייזעס פון אַקאַדע-מיקער קיין דייטשלאַנד, בעלגיען און פּראַנקרייך. די גרופען פאָהרען אונטער דער לייטונג פון ערפּאהרענע פיהרער מיט'ן אינטערנאַציאָנאַלען צוג ווארשא-פאָרזי אין אַ ספּעציעל-רעזערווירטען וואַגאַן.

די גרופען פאָהרען אין פּאָלגענדע טערמינען: אין אָקטאָבער-דעם 21, 24, 26, 28, 29 און 31, אין נאָוועמבער-דעם 3, 7, 11, 13 און 25 און אין דע-צעמבער דעם 2-טען.

וועגען אלע אויבענדערמאָנטע ענינים דארף מען זיך ווענדען צום אַקאַדעמי-שען עמיגראַציע-ביראָ, וואָרשע, עלעק-טאָראָלאַ 6 וו. 24, אָדער צו זיין אַבטיילונג אין לאָדזש, גראַנסקא 40.

חזון טעות.

אינ'ם אַרטיקעל וועגען „ציין-קראַנק-הייטען ביי קינדער" אין 2-טען שפּאַלט שורה 17 אנטשטאט 70.8 דארף זיין „אַ נאָר 0.8 פּראָצ. קינדער".

א בריעף אין רעדאקציע.

חשוב'ער ה' רעדאקטאָר!

איך בעט אייך זעהר צו געבען פּלאַץ אין אייער וו' צייטונג פאַר מיין פּאָל-גענדער ערקלערונג:

אויף די פיעל בעלאַסטענדע פאַר-ווארפען וועלכע מען מאַכט מיר פון אַלע זייטען אַז איך זאָל מכלומרשט האבען אַריינגעפיהרט דעם גרויסען העברעאישען משורר אין אַ קריסטליכער מלעטשאַרניע און צוליעב דעם האב איך אויסצושטעהן פער-שידענע אונגאַנענהעמליכקייטען, בין איך געגען מיין ווילען געצווינגען צו ערקלערען, אַז איך האָב מיט דעם דאָ-יגען „בעזון" קיין שום שייכות נישט. דאָקענד אייך פאַראויס, צייכען איך זיך מיט גרויס דרך-ארץ

5. (ליפּמאַן) קאַפּינסקי.

קויפט פּשר פּלייש נאָר אין די אָפּענע יאַטקעס.

צוליעב'ן גרויסען קריזיס, וועלכער הערשט אין דער יעצטיגער צייט און גלייכצייטיג מיט דער פּערביליגערונג פון בהמות און עופות, האָבען א סך מענשען זיך איבערגעוואָרפען צום פלייש-האַנדעל, אזוי אז פון מהערערע ארו-מיגע שטעדטלעך און דערפער ווערט אהערגעברענגט פלייש, וואָס געפונט זיך נישט אונטער קיין שום השגחה בנוגע פשרות און ס'ווערט ארומגעטראָגען צו פּערקויפּשן איבער די היענע וואוינונגען אַלס כּשר.

ווי ווייט ס'גרייכט דאָס הפּקרות אין דאָזיגען פלייש-פּערקויף איז צו זעהען דערפון וואָס דעם לעצטען סיסטוואָך האָט מען געטראָפען ביי אַנאָרומ-טרענצורין אַ קאָרב מיט מהערערע חלקים פלייש, וואָס איז גענצליך נישט געווען געטרייבערט, אויסערדעם וואָס די שחיטה גופא און דאָס כשרות פון פלייש ליגט אונטער אַ פולשטענדיגען ספּק.

זאָל דעריבער יעדער וואָס וויל באמת עסען כּשר פלייש, נישט קויפען קיין אנדערס, נאָר אין אַנאָפּענער יאַטקע, וואָס שטעהט אונטער דער השגחה פון ראַבינאַט און בעזיצט דערויף אַ געהעריגען הכשר; אויך עופות נאָר אזעלכע, וועלכע טראָגען אויף זיך אַ פּאָמבע מיט'ן הכשר פון היגען ראבינאַט.

נחום אש, אנדפ"ל.

ואל „ראָזמאַיטאָשמישיי", סטראַזשאַקא 8.

שבת צונאַכט'ס, דעם 31 אָקטאָבער א גראַנדריעזער „ווייס = בלויער = באַליי" אין פּראָגראַם זענען פאָרגעזעהען פיעל רייכע אַטראַקציעס. אויסגעצייכענטער אָרקעסטער. — ביליגער בופּעט. אָנהױב 9 א וײַגער אָװענד.

ערקלערונג.

היות חי מיון שוואגער **הירשל וויינבוים** טרייבט אנואיופהערליך ביזע רבי'חות'ן אויף מיר, אַז איך זאָל למורשט האבען פּיריגען שבת-צו-נאַכטס 6 א וייגער אָװענד, טרעפּענדיג איהם אין דער אַלע, בעפאלען און געווילט, וואס איז אייגענטליך נידריגער פון מיון כבוד און א שקר מוחלט — ערקלער איך קעטעגאָריש, אַז עס איז געווען פּונקט פּערקעהרט. ער איז מייך מייאס בע-פאלען און ווילענדיג מייך מיט די נידריגסטע, געמיינסטע ווערטער. צום סוף, ווען איך האב איהם גערופען צו א פאליציאַנט האט ער מייך גענומען שלאָגען אויף א אכזריות'דיגען אופן. איבריגענס וועט דער דאָזיגער גאַנצער ענין איבערגעגען ווערען אין ערשינט, וואו ער וועט ענט-שידען ווערען לויט דער בעסטעטיגונג פון א יריעה עדות, וואס האבען ביגעוואירט זי גאַנצע זאך.

שרה וויינבוים

לעצטע התראה !

צוליעב דעם וואָס ה' זלמן שמועלזש, וועלכען איך האָב איינגע-
לאדענט צו א דין-תורה, שלעפט מיך אָב פון טאָג צו טאָג מיט פערשידענע
תירוצים וואָס ער זאָגט דעם ראבינאט, כדי די זאך וואָס לענגער צו פערשלע-
פען און דאָס ברענגט מיר א גרויסען שווערען און קאמפאָמיטירט מיין ערלי-
כען נאָמען.

בין איך איהם מתרה דאָס לעצטע מאָל, אז אויב ער וועט נישט קו-
מען צו א דין-תורה ביז דיינסטאָג, דעם 3 לייטאָפאָד, וועל איך זיין גע-
צוואונגען אַבזענעבן די גאנצע זאך אין געריכט און פאר די רעזולטאטען
וועל איך נישט זיין פערזאָנלעך, ואין ענשין אלא מזהירין.
מענדל יאשינסקי.

קאלאשען שניעגאוועזעס

פון די פאָלגענדע מאַרקען:

Tretorn Gentleman Szwajkert Wudeta
Pepege Rezinotrust Rigawar Ardal

שוין אָנגעקומען.

אַלץ צו פאַבריקס - פרייזען.

אויך א גרויסער אויסוואַהל פון אַלערליי שיכונג און
ז. לאַנגער, 1 אַלעז 10 №

דאָס פוטער-געשעפט פון די פירמא פיק אויזשעלינסקי טשענסטאכאוו, 1 אלעז 3

פראַנט ערשטער שטאָק

איז פערזענלעך צום קומענדיגן סעזאָן מיט א גרויסען אויסוואַהל

פון אַלערליי פוטער-סחורות,

ווי פערשידענע פעל, בלאַמען, קעלנער, פעלצער, אויך פערטיגע און
בעשטעלעטע דאָמען און הערען-פוטערס א. א. א.

פלייגע פרייזען! — רעיעלע בעהאנדלונג!

קומט און איבערצייגט אייך!

אכטונג: פראַנט ערשטער שטאָק.

מ. ש. הירש'ס בעקאנטע חדר-שולע וואַרשאַווסקא 8

ווי די געשעפטע העברעאישע לעהרערין פּעדאָגאָגין פּר' ב. הירש האט איבערגענומען די
לייטונג פון העברעאיש און היסטאָריע, נעמט נאָך צו תלמידים פון חושן פאר אָנפֿענגער ביי
גמרא. פּר' ב. הירש גרינדעט אויך העברעאיש-רעליגיעזע נאכמיטאג-טעכער-קורסען.

פון היינט פרייטאָג

גרעטא גארבא אין דעם מעכטיגען קלאַנג-קונסטווערק

ANNA CHRISTIE

לויט דער בעריהמטער סצענישער פיעסע פון עאגעיניש אָנעיל.

אין די הויפט-רעלען: גרעטא גארבא, טשאַרלז ביקפאָרד, זשאַרזש מאַריאָן.
רעזשי: קלאַרענס בראַון.

היינט אין ווייטערע טעג.

פערל פון פראַנצויזישער פראָדוקציע!

POCIĄG SAMOBÓJCÓW

אין די הויפט-רעלען: לי בעסטע. פראַנצויזישע אַרטיסטען.
איבער'ן פראַגראַם: ראַפאָפּאָרט אין מיליטער אין דער אויספיהרונג פון ב. געראַשינסקי
אין קלאַנג - צוגאָבען.

קומען פון אויבערשטענען און לאָדו-
הונדערטער סימפאטיקער. שוין 2 שעה
פאַר דער בעשטימטער צייט איז די
בילדעטע-קאָסע געווען אין א גרויסער
בעלגערונג. טשענסטאָכאָוו האָט ביז
יעצט נאָך נישט געהאַט די מעגליכקייט
צו זעהען אַזאַלכע שפּילער.

באַלד אין די ערשטע מינוטען בע-
מערקט זיך די איבערוויכט פון די ליי-
פּינער, וועלכע עס געלונגט אין פערלויף
פון 5 מינוטען צו געווינען דאָס ערשטע
טויזער, אין 10 מינוט שפּעטער דאָס
צווייטע און אין פערלויף פון נאָך 3
מינוטען דאָס 3 טויזער, וואָס איז געווען
א דאנק דער שוואַכער אַרענטאָציע
פון לאָדזער טויערמאַן.

אויך די לאָדזער געלונגט ביז צו
דער פּויע צו געוואונען 1 טויזער,
אַבער די מפה האָט אויך זיי זעהר
שלעכט געוויקט און עס בעמערקט
זיך ביי זיי א גרויסע אַפּאַטיע און
מוטלאָזיקייט.

נאָך דער פּויע ענדערט זיך די
סיטואַציע, ווייל די שפּילער פון „נאַפּ-
שוד“ זענען אויסגעשפּעט און מיעד,
אַבער פאַרט געלונגט נישט די שפּילער
פון 5. ט. ס. ג. צו איבערווענען דעם
זיענ אויך זייער זייער, עס געלונגט זיי
צו בעקומען נאָך 1 טויזער, אַבער זיי
האַבען נישט די מעגליכקייט אפילו
אויסצוגראַדען די פערלויבענע 4 טויערען.
בעת דער פּויע האָט די פערזאָנלע-
טונג פון „נאַפּשוד“ ארויסגעשיקט נאָך
ליפּין 2 פּאַסט-טויבען מיט א רעזולטאט
פון שפּיעלען, וואָס עס האָט ביי אַלע-
מען געמאַכט א גרויסען איינדרוק.

געפיהרט דעם מעטש האָט ה' נאָטאָן
שער אַרײַן אַרט פּונ'ם נישט-אַנגע-
קומענעם לייג-ריכטער ה' ארטשינסקי
פון קראקא און מען מוז אנערקענען צו
ה' שער האָט געפיהרט דעם מעטש
גלענצענד, אָהן פאַרלוירענען. נישט אַ-
זענדיג זיך בעאיינפלוסען פון פּובליקום
ווי עס פאַסירט אין מעהרערע פאלען.
פיהרענדיג דעם מעטש האָט ה' שער
בעוויזען, אַז ער איז פּעהיג צו זיין א
לייג-ריכטער.

נאָך דעם נצחון איז דעם „נאַפּשוד“
געבליבען צו שפּילען מיט'ן 22 פּולק
פון שעלעץ, וואָס עס וועט דעצייד-
רען וועגען אַריינגעהן אין דער „לייג“.
מ. ק.

שטעלונג פון י. ראַטבוים. די מיטגלי-
דער וועלען געניסען פון ספּעציעלע
הנחות ביים איינגאַנג, ווי אויך פון
ספּעציעלע ערקלערונגען פון ה' ראַט-
בוים. דער צוזאַמענטרעף איז פּונקטליך
האַלב 6 אין לאַקאַל.

פון ספאָרט-קלוב „וואַרטא“.

די טעטיגע פערזאָנלעכע פון דער
„וואַרטא“ האט געדינגען א נייעם לאַ-
קאַל אויף קאָשטשוסקי גאַס (געווי. איי-
ראָן). אין צוזאַמענהאַנג דערמיט זענען
אַרגאַניזירט געוואָרען א רייה גימנאַס-
טישע סעקציעס פאַר מענער און פרוי-
ען, אויך ספּעציעלע ווינטער-איבונגען
פאַר פוטבאָליסטען און לייכטאַטלעכע.
די סעקציעס ווערען געפיהרט דורך
אַפּסאָלעטענע פון אינסטרוקטאָרען פאַר
פּיזישע ענטוויקלונג. חוץ דעם איז
אויך טעטיג די פינג-פאַנג-סעקציע וואָס
ווייזט אַרויס א ברייטע טעטיגקייט.

איינשרייבונגען נעמט אן דער סעק-
רעטאַריאַט טעגליך פון 8-6 אווענד.

פון דער געז., „ירידי הספר העברי“

זונטאָג, דעם 2 נאוועמבער ד. י. 7
א זייגער אָווענד קומט פאַר אין לאַ-
קאַל פון דער ציוניסטישער אַרגאַניזאַ-
ציע א קאַלעקטיווע פאַרלעזונג א. ד.
ט. „דער גורל פון העברעאישע בוך“
מיט דער בעטייליגונג פון די ה"ה ד"ר
בראַם, פראָפ. לאָזער, פראָפ. יאַנאַווסקי
און א. ח. שפּיער.

אַלע סימפאטיקער פון דער געזעל-
שאַפט ווערען געבעטען צו קומען.

פון ספאָרט

פון די באַקס-קאמפּען.

ביי א פּול געפאַקטען זאָל זענען
פאַרגעקומען די שפּאַנענדע באַקס-קא-
פּען צווישען פּאַליציי ספּאָרט-קלוב פון
קאָטאָוויץ און יודישען טורן און ספּאָרט-
פּעראַיין, וועלכע האָבען זיך געענדיגט
מיט א גלענצענדען רעזי רעזולטאַט
פאַר די היגע 4:4.

די רעזולטאַטען זענען פאַלגענדע:
וויספּערג פערשפּיעלט צו לעשטיג-
סקין אונגערישט אויף פּונקטען, דער
רושינירטער נאַוואַקאָוסקי בעזיגט דורך
א נאָק-אָט אַדערבערג'ן, שוין בעזיגט
נאָך א לעבהאַפטען קאמף קלעמענסען
און יורקעוויטש בעזיגט דעם ערשטקלאַ-
סיגען שלעזישען באַקסער גבורסקי 2
אויף פּונקטען. עס איז כּדאי צו בעמער-
קען, אַז יורקעוויטש קעמפט דאָס אַכטע
מאַהל און נאָך קיין איין קאמף נישט
פערשפּיעלט.

די רעזולטאַטען פון די פאַרמעטשען:
זילבערבערג-קוואַט 2 רעמי, שילניצ-
קי-ווערדיגער רעמי, פּיערעשטיין בעזיגט
שילניצקי קנאַפּ אויף פּונקטען, כליווי-
נער 2 - טשאַרני רעמי, כליווונער 1 -
קווי (פריהער בר-כבא פּויען), כליווי-
נער זיגט דורך א טעכנישען נאָק-אָט
אין דער ערשטער רונדע.
פוטבאָל מעטש צווישען „נאַפּשוד“
און 5. ט. ס. ג. 2:4

זונטאָג, דעם 25 ד. ח. איז אויפ'ן
ספּאָרט-פּלאַץ „וואַרטא“ פאַרגעקומען
אין דער אנוועזענהייט פון איבער 3 טוי-
זענד מאַן צווישען דעם ספּאָרט-קלוב
„נאַפּשוד“ פון ליפּין (איבערשליענען)
און ספּאָרט-קלוב 5. ט. ס. ג. (לאָדז),
וועגען אריינגעהן אין דער ליגע ד. ח.
אין דער עקסטרא-קלאס פון פוטבאָל.
צוזאַמען מיט די שפּילער זענען גע-

אַלגעמיינע פערזאָנלעכע פון בלע- כער-צען

פערזאָנלעכע זונטאָג איז אין איי-
גענעם לאַקאַל, אַלעז 12 פאַרגעקומען
די יעהרליכע אַלגעמיינע פערזאָנלעכע
פון בלעכער-צען.

די פערזאָנלעכע עפענט ה' גאַנשע-
ראָוויטש, אַלס פאַרויצער פון דער
פערזאָנלעכע ווערט איינשטימיג אויסגע-
וועהלט ה' ש. שלימער.

נאָך דעם ווי עס ווערען אַבגעגעבען
די בעריכטען, וועלכע ווערען איינשטי-
מיג אָנגענומען און אויך נאָך'ן בעשטע-
טיגען דעם בודזשעט פאַר'ן לויפּענדען
יאָר, קומען פאַר וואַהלען, וועלכע
גיבען פאַלגענדען רעזולטאַט: אַלס
סטאַרשע ווערט אויסגעוועהלט ה'
מענדל בלום, פערטרעטער פון סטאַר-
שע - ה' הירשל פריימאַן, פאַד סטאַר-
שעס - די ה"ה ש. שאַכער און ש.
באַקלאָוויטש.

אין דער פערזאָנלעכע ווערען גע-
וועהלט פאַלגענדע פערזאָנען: י. יעשא-
נעק, ש. גאַנשעוויטש, אהרן וואַר-
שאַווסקי, ד. אַרזעך, אַלס פערטרעטער
פיעכאַטע און באָמס.

יעהרליכע אַלגעמיינע פערזאָנלעכע פון האַנדווערקער-פערבאַנד.

שבת, דעם 7-טען ק. ח. פּונקטליך
6 א זייגער אָווענד וועט אין אייגענעם
לאַקאַל, אַלעז 12 פאַרגעקומען די יעהר-
ליכע אַלגעמיינע פערזאָנלעכע פון האַנד-
ווערקער - פערבאַנד, מיט פאַלגענדען
טאָג-אַרדונג: (1) ערעפּונג, (2) וואַהלען
פון א פאַרויצער, (3) טעטיגקייט
און קאָסע-בעריכט, (4) בודזשעט, (5) וואַה-
לען פון א פערזאָנלעכע, (6) פרייע
פאַרשלאָגען.

פון דער „לירא“.

די געזעלשאַפט „לירא“ פיהרט א
אינטענסיווע טעטיגקייט, די לעקציעס
פון כאַר און אַקעסטער קומען פאַר
סדר און אין קורצען וועט זי אויפטרע-
טען מיט א גראַנדעזען קאנצערט.
אויך איז אין גרויסען לאַקאַל פון
דער געזעלשאַפט פערהאַנגען א לעזע-
זאָל און טישלעך אויף שאַך און דאַמקעס.
אויך קומט פאַר יעדען פרייטאָג
צונאָכטס דאַנסטיגען פאַר מיטגלידער
און סימפאטיקער.

פון לינגוויסטען - קלוב.

דער לינגוויסטען - קלוב אין טשענס-
טאָכאָוו (קאָשטשוסקי 16, אַמאַל 5) איז
מודיע, אַז נאָך די זומער-פעריען איז
די אַרבייט שוין בענייט געוואָרען און
עס זענען טעטיג פאַלגענדע סעקציעס:
די ענגלישע יעדען דינסטאָג 9 אָווענד,
די רייטשע יעדען מיטוואָך 9 אָווענד
און פראַנצויזישע דאָנערשטאָג 9 אָווענד.
אין די אויבען-דערמאנטע שפּראַכען גע-
פונט זיך א רייכער מאַטעריאַל פון ציי-
טונגען, ביכער און ווערזאַלען, פון
וועלכע מ'קען געניסען אין לעזע-זאָל.
דער סעקרעטאַריאַט איז טעטיג טאג-
ליך יעדען אָווענד פון 8 ביז 9 און
עס ווערען אָנגענומען איינשרייבונגען
אויף מיטגלידער און אויפ'ן עספּעראַנ-
טאָ-קורס, אויף וועלכען עס קענען זיך
פערשרייבען אפילו נישט-מיטגלידער.
זונטאָג קלויבט זיך דער קלוב גע-
מיינזאם צו בעזוכער די בילדער-אויס-

65.000.000
PAR
NOI ZONNYCH
w EUROPIE
JEST GWARANCIA
ICH DOBROCI
РЕЗИНОТРУСТ
REZINOTRUST

בעקאנטמאַכונג.
אין מאַך בעקאנט, אַז מיין
גראַוויר-אַנשטאַלט
פיהרט אויס:
גומי-און מעשענע סטעמפלען,
מאַנאַגראַמען, דרוק-קלישען, שאַפּלאַנען, עמאַ-
לירטע שילדען און פּולשטענדיגע איינריכטונג
צו שטאַנצען בלעך, צעלולאָיד, זייף, לעדער,
פאַפּיר א. א. וו.
סאָלידע אויספיהרונג און צו ביליגע פרייזען.
ש. י. בראַנדיס, 1-טע אַלעז 12.
בעמערקונג: פאַר די הויז-אייגענטימער מעלדע-
סטעמפלען און וואוינונגס-נומערן, לויט פאַרשריפט.
צוליעב דעם וואָס מיר האָבען פערבעסערט מיט נייע
טעכנישע מיטלען מאכען מיר צו זעהר ביליגע
פרייזען אויף רעקלאַמע 6 פּאַסט-קארטען רעטוירטע מיט א קל,
פאַרטעס אָדער אַנאָלובס צוזאַמען פאר 5.21 - 12 פּאַסטאַ-אפּיעס
2.35, שילדע און אַרבייטסלאָזע האַבען א הנהל. פערזאָנלעכע קאָסטוי-
מען אין פּאַסטאַ. אַנשטאַט „נאַוואַשטש“, קראקאווער 6
נויטיג 5 לערן-מיידעל אָדער א לערן-יינגעל.

Zakład fryzjerski
p. f. J. SLIWKA
Aleja 16
ma zaszczyt zawiadomić Sz.
Panie, że do salonu damskiego
zaangażowany został wybitny
fachowiec z Warszawy, który
wykonuje wszelkie czynno-
ści fryzjerskie: czesanie, ondu-
lacje, farbowanie włosów
Henną na wszystkie kolory itp.
וויכטיג פאַר די גאסען:
טראַזשעצקא, פּילסודסקי, אַגראָדאָוואַ,
נאַרוטאָוויטשאַ און אַלעז!
דער נייע
געפּענעטער
שוך - וואַרשטאַט
M. Berliner, Strażacka 5
פראַנט
נעמט אָן בעשטעלונגען און אַלערליי
רעפּעראַציעס פון די בעסטע סחורות,
סאָליד און ביליג.
די סחורה און די אַרבייט איז גאַראַנטירט

אָכטונג!
וויכטיג פאַר די
הי"ה הויז-בעזיצער
מעלדע - סטעמפלען,
הויז-שילדען, וואוינונג-נומערן
לויט מאַגיסטראַט-פאַרשריפטען בעקומט מען אין
גראַוויר - אַנשטאַלט
ש. שטשעקאָו, 2 אַלעז 28.
פּוילאָווערס
און סוועטערס
פון עכטע וואָל
צו ביליגע פרייזען
וואו?
אין געשעפט פון
ז. גליקסמאַן
אגראַדאווע 13.